

Bulletin

of the International Dairy Federation

THE CONTRIBUTION OF SCHOOL MILK PROGRAMMES TO THE NUTRITION OF CHILDREN WORLDWIDE

**Biuletyn Międzynarodowej Federacji
Mleczarskiej nr 480/2015**

**WKŁAD SZKOLNYCH
PROGRAMÓW MLECZNYCH W
ODŻYWIANIU DZIECI W
ŚWIECIE**

Tłumaczenie na język polski finansowane ze środków Funduszu
Promocji Mleka

Przegląd nadchodzących wydarzeń IDF na stronie:

<http://WWW.fil-idf.org/EventsCalendar.htm>

Biuletyn Międzynarodowej Federacji Mleczarskiej 480/2015

Generalne zasady i warunki używania tej elektronicznej publikacji

WSTĘP

Używanie materiałów dostarczonych w tej publikacji jest przedmiotem Warunków zawartych w tym dokumencie.

Te Warunki są podane z zamiarem wyjaśnienia użytkownikom tych materiałów co mogą, a czego nie mogą robić z zawartością dostarczonego im dokumentu. Naszym celem jest podanie Warunków jednoznacznych i fair dla wszystkich użytkowników, ale jeśli wymagane jest szersze wyjaśnienie, proszę przesłać e-mail wraz z pytaniem na adres info@fil-idf.org

ZEZWOLONE UŻYWANIE

Użytkownik może używać bez ograniczeń Zawartość, włączając wyszukiwanie, pokazywanie, przeglądanie na ekranie i drukowanie dla celów naukowych, nauczania lub prywatnych studiów lecz nie dla celów komercyjnych.

KOPIOWANIE

Układ strony, wygląd, obrazy, programy, tekst i inne informacje (łącznie ZAWARTOŚĆ) jest własnością Międzynarodowej Federacji Mleczarskiej i jest chroniony prawem dotyczącym kopiowania i intelektualnej własności. Użytkownicy nie mogą kopiować, rozprowadzać, modyfikować, publikować, reprodukować, przechowywać, transmitować, tworzyć pochodne prace ani sprzedawać lub licencjonować całości ani części zawartości otrzymanej z tej publikacji. Uwagi dotyczące praw autorskich nie mogą być zmieniane lub usuwane

WKŁAD SZKOLNYCH PROGRAMÓW MLECZNYCH W ODŻYWIANIU DZIECI W ŚWIECIE

ANALIZY Z BADANIA FAO/IDF 2013 DOTYCZACEGO SZKOLNYCH PROGRAMÓW MLECZNYCH

**E Hocking (UK)¹,
R Portolesi (AU)²,
MA Burkman (US)³,
L Rycken (IDF)⁴ and
J Bryans (UK)⁵**

¹ Senior Nutrition Scientist, The Dairy Council

² Nutrition Science Manager - Industry Promotion and Product Innovation, Dairy Australia

³ Senior Director, Program Services, Dairy Council of California

⁴ Nutrition Officer, International Dairy Federation

⁵ Chief Executive, Dairy UK

Biuletyn Międzynarodowej Federacji Mleczarskiej 480/2015

Bezpłatny

WKŁAD SZKOLNYCH PROGRAMÓW MLECZNYCH W ODŻYWIANIU DZIECI W ŚWIECIE

SPIS TREŚCI

Przedmowa.....	1
1 Wstęp.....	3
2 Metody i analizy danych.....	5
3 Zaangażowanie rządowe.....	7
4 Organizacja i finansowanie mlecznych programów.....	11
5 Osiągnięcia szkolnych programów mlecznych.....	17
6 Jakie produkty mleczne oraz w jakich opakowaniach są dostępne w szkołach? 21	
7 Alternatywne rozwiązania dla mleka w szkołach.....	25
8 Promocja produktów mlecznych oraz ich alternatyw.....	27
9 Jakie są niektóre napotymane kwestie.....	31
10 Wnioski: Szkolne programy mleczne, w przeszłości i obecnie.....	33
11 Literatura.....	35
Aneksy.....	41
1. Kwestionariusz.....	43
2. Rezultaty kwestionariusza.....	57

Cena subskrypcji dla elektronicznej wersji biuletynu 2015: 335 Euro dla wszystkich wydań.

Miejsce składania zamówień:

INTERNATIONAL DAIRY FEDERATION / FEDERATION INTERNATIONALE DU LAIT.

Boulevard Auguste Reyers, 70/B - 1030 Brussels (Belgium)

Telephone : +32 2 325 67 40 - Telefax : +32 2 325 67 41 - E-mail : info@fil-idf.org - <http://www.fil-idf.org>

PRZEDMOWA

Od tak dawna jak tylko jest to możliwe wciąż mam w pamięci przyjemność związaną z piciem mleka w szkole podstawowej. Począwszy od 1993 roku IDF podjął się dostarczania przeglądu doświadczeń we wdrażaniu szkolnych programów, w celu przedyskutowania generalnych trendów w rozwoju takich programów i dla sformułowania wniosków odnośnie ich roli jako narzędzi promocji konsumpcji mleka¹. Ankiety opracowane przez grupę IDF Międzynarodowej Promocji Mleka w 1993 i 1995 r. dostarczyły bazy dla badań przeprowadzonych przez FAO w 1998 roku, opublikowanych w biuletynie IDF nr 341/1999.

W 2013 r. IDF zdecydował o aktualizacji kwestionariusza w celu dokonania przeglądu aktualnych wdrożonych programów szkolnych. Dane były porównywane względem danych z kwestionariusza 1998 r., pozwalając na unikalną analizę trendów w programach szkolnych. Spostrzeżenia zebrane z tego przeglądu będą niezmiernie ważne zarówno dla tych którzy prowadzą szkolne programy jak i dla przemysłu, który dostarcza mleko do szkół.

Ta kolekcja wartościowych danych nie byłaby możliwa bez pomocy Krajowych Komitetów IDF, FAO oraz Katarzyny Eriksson z Tetra Laval.

IDF chciałby podziękować członkom Zespołu Akcji ds. „Przeglądu Mleka w Szkole” a w tym:

J Bryans (UK), M Johnson (UK), A Amjadi (IR), MA Burkman (US), M Griffin (FAO), M Hashidume (JP), GJ Hiddink (NL), N Paolo (FR), R Portolesi (AU), AS Royant (FR), H Schonfeldt (ZA), P Thom (CA), L Aitken (NZ).

Specjalne słowa podziękowania należą się autorom tej nowej publikacji IDF a zwłaszcza E Hocking (UK), który dokonał analizy danych z tego przeglądu.

Bruksela, wrzesień 2015

Nico van Belzen, PhD

Dyrektor Generalny

Międzynarodowa Federacja Mleczarska

Public school in the Lichtenburg district in North-West province in South Africa.
Photo kindly provided by the South African National Committee of IDF

Szkoła publiczna w dystrykcie Lichtenburg w prowincji North West w Republice Południowej Afryki. Fot. dostarczona przez Krajowy Komitet IDF RPA.

WSTĘP

Dobre odżywianie jest ważne dla ludzi w każdym wieku. W czasie dzieciństwa, dobre odżywianie promuje normalny wzrost i rozwój. W szerszej perspektywie uważa się, że ustanowienie zdrowych zwyczajów żywieniowych w dzieciństwie może pomóc w ograniczaniu rozwoju chronicznych chorób takich jak cukrzyca, choroby serca i niektóre nowotwory (1). Promowanie zdrowej diety dla dzieci może pomóc im formować zdrowe zwyczaje, które rozciągają się na dalsze życie.

W wymiarze codziennych zajęć, dzieci spędzają znaczący czas w szkole. W rezultacie szkolne otoczenie może mieć główny wkład na ich postawę wobec żywności. Ponadto, dla wielu dzieci, to co jedzą i piją w szkole, reprezentuje dużą część ich ogólnego codziennego spożycia.

Na całym świecie, istnieją szkolne programy mleczne zachęcające do spożywania mleka i mlecznych produktów przez dzieci w celu tworzenia pozytywnego wkładu w ich status żywieniowy, adresowane dla zagadnień niedożywienia (np. zahamowanie rozwoju) i pobudzania zdrowych nawyków żywieniowych. W krajach rozwiniętych, obecność mleka w diecie dzieci zmniejsza się wraz z wiekiem na tyle, że proporcja dzieci do dorosłych, którzy wypełniają krajowe rekomendacje żywieniowe wykazuje tendencję malejącą okresie średniego dziecięcego wieku i wczesnej dorosłości (2,3). Mleko jest szczególnie, ale jego brak w diecie dzieci jest częsty w krajach o niskim przychodzie (4). Promocja konsumpcji mleka w szkołach jest jednym z działań adresowanych przy niewystarczającym spożyciu mleka. Szkolne mleczne programy odgrywają także ważną rolę w promowaniu rozwoju przemysłu mleczarskiego oraz wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich.

Rezultatem tych programów, może być poprawa spożycia makro i mikroskładników odżywczych przez miliony dzieci w szkołach na całym świecie, poprzez konsumpcję bogatego w składniki odżywcze mleka i produktów mlecznych.

Ponadto oprócz dostarczenia mleka i/lub mlecznych produktów za darmo lub po znacznie obniżonej cenie, wiele szkolnych programów mlecznych włącza także element edukacji żywnościowej. Jest to ważne w popieraniu lepszego poznania mlecznych produktów, włączając informacje skąd one pochodzą, jak są produkowane, jaki mają skład żywieniowy i jak pasują do ogólnej diety.

Jednakże, pomimo dużej ilości szkolnych programów mlecznych, jakie istnieją na całym świecie, jest relatywnie niewielka ilość opublikowanych danych łączących różne aspekty tych programów, np. logistyk, wartości rynkowej, schematu administracji, korzyści wartości odżywczej itp.

W 1990 r, Organizacja Żywności i Rolnictwa (FAO) oraz Międzynarodowa Federacja Mleczarska (IDF) pracowały wspólnie dla przeprowadzenia największego w tym czasie światowego przeglądu mlecznych szkolnych programów na bazie kwestionariusza. Ten przegląd miał na celu dokonanie rozeznania dotyczące mleka w szkołach , włączając to jak mleczne projekty zostały wdrożone oraz generalne trendy w rozwoju mlecznych programów szkolnych. To wzbogaciło znacznie wiedzę o konsumpcji mleka w szkołach.

W 2013, FAO i IDF ponownie pracowały wspólnie w celu przeprowadzenie jeszcze bardziej szerokiego przeglądu światowych mlecznych programów szkolnych. W największym jak dotąd światowym przeglądzie FAO i IDF dokonało wglądu we wdrożenie mlecznego programu szkolnego, administracji, promocji, znaczenia żywieniowego, konkurencyjnej promocji, opakowań i wartości rynkowej.

Ten specjalny biuletyn dostarcza rezultaty tego przeglądu. Spostrzeżenia zebrane w wyniku przeglądu będą nie do przecenienia zarówno dla tych którzy prowadzą szkolne programy mleczne jak i dla przemysłu dostarczającego szkolne mleko .

2

Metody oraz analizy danych

To badanie używało tych samych pytań jak wcześniejsze badanie, które zostało przeprowadzone w 1998 r, przy kilku dodatkowych pytaniach. Kwestionariusz był rozsyłany przez różne organizacje, włączając FAO, IDF i Tetra Pack, do reprezentantów zaangażowanych w szkolne programy mleczne na całym świecie. Te zróżnicowane kanały pomogły przejrzeć szerokie grupy; jednakże należy zaznaczyć że nie wszystkie szkolne programy mleczne objęte badaniem są reprezentatywne dla wszystkich mlecznych programów szkolnych realizowanych w danym kraju. Powinny one być widziane jako przykładu typu szkolnych mlecznych programów przeprowadzanych w danym kraju.

Ponieważ badania były dystrybuowane różnymi kanałami identyfikacja odpowiedzi była trudna. Niektóre kraje dostarczyły wielokrotnych odpowiedzi do kwestionariuszy, które były oceniane i te które zidentyfikowano jako najbardziej kompletne zostały wybrane do ostatecznej analizy badań. Spośród otrzymanych 64 kwestionariuszy do analiz wybrano 60 (patrz aneks 1 dotyczący odpowiedzi).

Tam gdzie pytania wymagały jedynie jednej odpowiedzi, a podano ich dwie, lub odpowiedź była niespójna lub niewłaściwie sformatowana, odpowiedź była usunięta z finalnej analizy badania.

Wyniki były analizowane w relacji do dostarczonych odpowiedzi: brak odpowiedzi na pytania gdy możliwa odpowiedź mogła być dana nie był uwzględniany w finalnych analizach. Niektóre odpowiedzi były powtórnie kodowane, tak by dane mogły być analizowane.

W odniesieniu do danych globalnych dokonano porównania z badaniem z 1998 r. Przeprowadzono także badania porównawcze pomiędzy szkolnymi mlecznymi programami z krajów uczestniczących w obu badaniach.

Photo kindly provided by The Norwegian Dairy Council.

3 Zaangażowanie rządowe

Szeroki konsensus odnośnie wartości odżywczej mleka dla dzieci w wieku szkolnym pomógł we wzroście popularności szkolnych programów mlecznych na poziomach rządów oraz wobec społeczności szkolnej (5). Rządy mogą odgrywać znaczącą rolę poprzez zapewnianie subsydiów, ale także poprzez wdrażanie legislacji faworyzującej mleczne programy szkolne.

To badanie pokazało, że mleko krowie było jedynym mlekiem dostarczającym we wszystkich szkolnych programach mlecznych. We Francji szkolny program mleczny oferował mleko owcze i kozie jako uzupełnienie mleka krowiego.

Dla 77% respondentów, sprzedaż szkolnego mleka była traktowana jako specjalny rynek (Q1). To oznaczało wzrost w porównaniu do badania z 1998 r., w którym 60% respondentów traktowała szkolne mleczne programy jako rynek specjalny (wykres 1).

Porównując programy z krajów, które uczestniczyły w obu badaniach w 1998 i 2013 r., odnotowano 21% wzrost. Argentyna, Kanada (Ontario), Francja, Irlandia i Zambia obecnie traktują szkolne programy mleczne jako rynek specjalny.

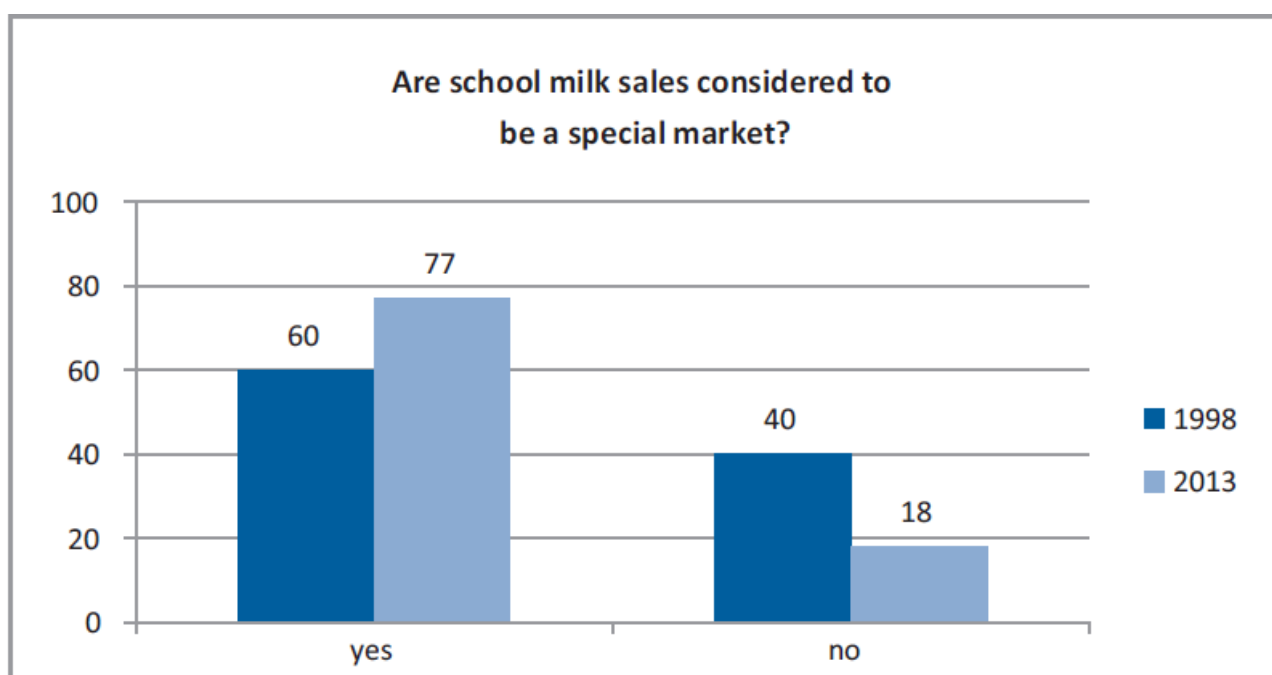

Figure 1: Comparison of total responses in the 1998 and 2013 surveys

Wykres 1. Czy sprzedaż mleka w szkole jest postrzegana jako rynek specjalny?

Porównanie wszystkich odpowiedzi z przeglądu w 1998 i 2013 r.

Osiemdziesiąt sześć procent (86%) respondentów stwierdziło, że w ich krajach były oficjalne krajowe rekomendacje dla diety dzieci (Q2A). Spośród nich 80% stwierdziło, że posiadały przewodniki stosowane specyficznie w odniesieniu do posiłków w szkołach (Q2B).

Przytoczone szczegóły z przewodników różniły się istotnie (Q2C). Na przykład we Francji, krajowe przewodniki zalecały 3-4 mleczne produkty dziennie podczas gdy rozporządzenie krajowe zalecało, aby jeden produkt mleczny był konsumowany podczas każdego szkolnego posiłku. W Afryce Południowej, rekomendacją dla szkół było 150 ml mleka (mleko świeże, UHT lub Inkomazi), które powinno być konsumowane jako jedna z białkowych opcji.

Porównując dane z badań 1998 i 2013 r., udział krajów stosujących oficjalne przewodniki dla diety dzieci wzrósł o 20%. W Australii, Francji, Wielkiej Brytanii, Chinach, Stanach Zjednoczonych i Zambii, przewodniki lub rekomendacje dla diety dzieci zostały opracowane po badaniach w 1998 r.

W 39 krajach były oficjalne krajowe rekomendacje lub przewodniki stwierdzające, że dzieci powinny otrzymywać określoną ilość mleka dziennie (Q3A). Dane były ponownie zakodowane i podzielone na następujące kategorie: 250 ml lub mniej, 251-500 ml and 501-1000 ml. Spośród 35 respondentów, 20% raportowało konsumpcję 250 ml mleka lub mniej, 43 % raportowało 251-500 ml a 37% powyżej 500 ml (Q3B). Porównanie w wcześniejszych badaniach pokazuje, że nie ma istotnej różnicy w ilości zalecanej mleka w 1998 i 2013 r. Jedynie Islandia pokazała, że zmniejszyła ilość zalecaną z 2-3 szklanek do 2 szklanek dziennie.

Photo kindly provided by Dairy Council of California

Photo kindly provided by Gemeinschaft der Milchwirtschaftlichen Landesvereinigungen – GML, Germany

Photo kindly provided by Gemeinschaft der Milchwirtschaftlichen Landesvereinigungen – GML, Germany

4 Organizacja i finansowanie mlecznych programów szkolnych

Szkolne programy żywieniowe mogą mieć pozytywny wpływ na wybór żywności i mogą być finansowane i wspierane na wiele różnych sposobów. Większość respondentów badania (54%) wskazywało na Ministerstwo Edukacji jako jednostkę rządową najbardziej odpowiedzialną za szkolne mleko, zaraz po Ministerstwie Rolnictwa (40%), Ministerstwie Zdrowia (32%), władze regionalne (21%) i na końcu municypalne (12%). Inne jednostki były wymieniane przez 37% respondentów (Q4). Większość, 67% odpowiedziała, że podstawowym celem rządowych subsydiów lub interwencji była „poprawa zdrowia i żywienia dzieci” wyprzedzając „promocję lokalnej produkcji mleka” - 23% (Q5).

Cena mleka może oddziaływać na wybór ucznia: darmowe mleko miało pozytywne oddziaływanie na podejmowane decyzje i może wpływać na spożycie mleka w szkole (6). Pięćdziesiąt osiem procent szkolnych programów mlecznych objętych tym kwestionariuszem dostarczało mleko za darmo. W 27% programów mleko było oferowane po obniżonych kosztach, a w 10% po kosztach pełnych (Q10A). W badaniach w 1998 r. informowano, że 45% objętego programami mleka było dotowane, 24% było oferowane było za darmo, a 30% po kosztach pełnych (wykres 2).

Porównując kraje które odpowiadały w 1998 i 2013 r., 29% zmieniło swoje polityki odnośnie kosztów mleka. Niestety, mleko szkolne nie było już za darmo w Kenii, ale było dostępne po subsydiowanych kosztach. W Australii i Islandii, mleko nie było dłużej subsydiowane i pełne koszty musiały być płacone. Z drugiej strony Chiny i Republika Słowacji zmieniła dostarczanie mleka z pełnopłatnego na subsydiowane.

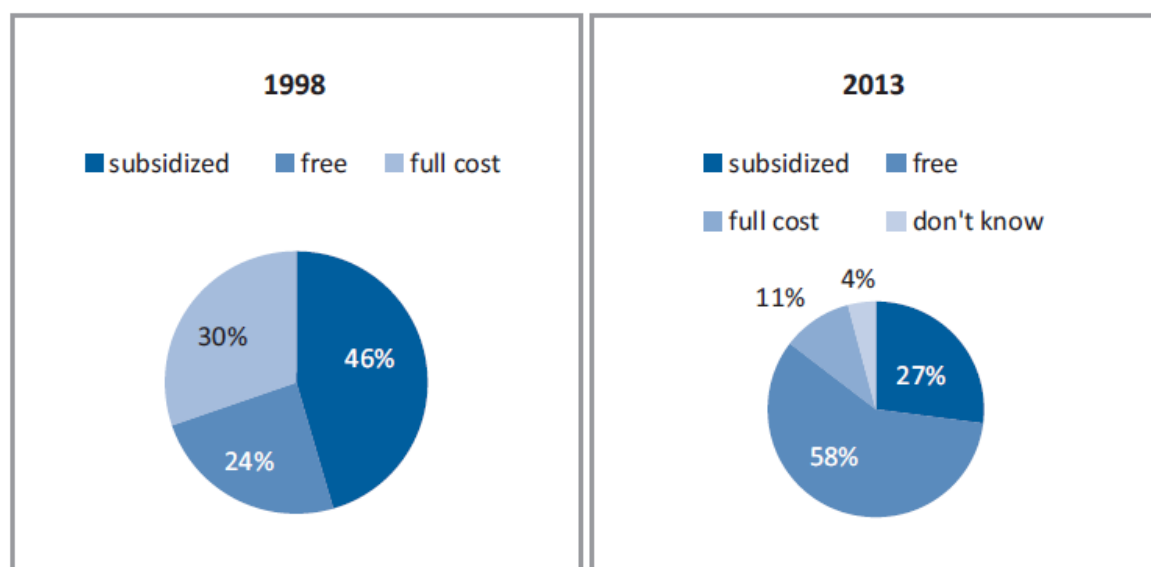

Figure 2: Comparison of the "cost-availability" of milk in schools in the 1998 and 2013 surveys

Wykres 2: Porównanie „dostępności kosztowej” mleka szkolnego w badaniach 1998 i 2013 r.

Subsidized= subsydiowane, free= za darmo, full cost= po kosztach pełnych

Tam gdzie stosowano subsydiowanie, wachlarz instytucji stosujących je był bardzo szeroki, a także ilość oraz typ produktów objętych subsydiowaniem (Q10B). Wszystkie szkolne programy mleczne prowadzone na terenie Unii Europejskiej były uprawnione do subsydiów z Komisji Europejskiej.

Większość subsydiów dla szkolnych programów mlecznych była zapewniana przez rządy krajowe i 79% respondentów wskazywało, że subsydia były dostarczane tą drogą. W niektórych krajach *np. Kenia, Mjanma, Republika Kongo, Afryka Południowa, Wietnam, Zambia i niektóre prowincje Kanady) szkolne programy mleczne otrzymywały część lub całość subsydiów od przetwórców mleka. Producenci mleka także mieli udział w dostarczaniu części lub całości subsydiów w pewnych prowincjach Kanady, w Norwegii i Południowej Afryce. Jednakże inne podmioty mogą także pełnić rolę w dostarczaniu subsydiów dla mleka w szkole, jak pokazały programy na Haiti, które były subsydiowane przez pozarządowe organizacje, w Kazachstanie i w Polsce, gdzie rodzice byli udzielającymi wsparcia oraz w Nowej Zelandii, gdzie program nie otrzymuje żadnych subsydiów i jest w całości fundowany przez największą spółdzielnię mleczarską.

Wakaaranga Primary School, Manukau. Fonterra's School Milk Programme, New Zealand
Photos kindly provided by the New Zealand National Committee of IDF

Aberdeen Primary School in Hamilton. Fonterra's School Milk Programme, New Zealand
Photos kindly provided by the New Zealand National Committee of IDF

Biorąc pod uwagę wszystkie subsydia, bez uwzględniania ich wielkości, najczęściej subsydiowanym produktem było mleko, a następnie mleko smakowe, półtłuste mleko, jogurt, inne oraz sery (wykres 3).

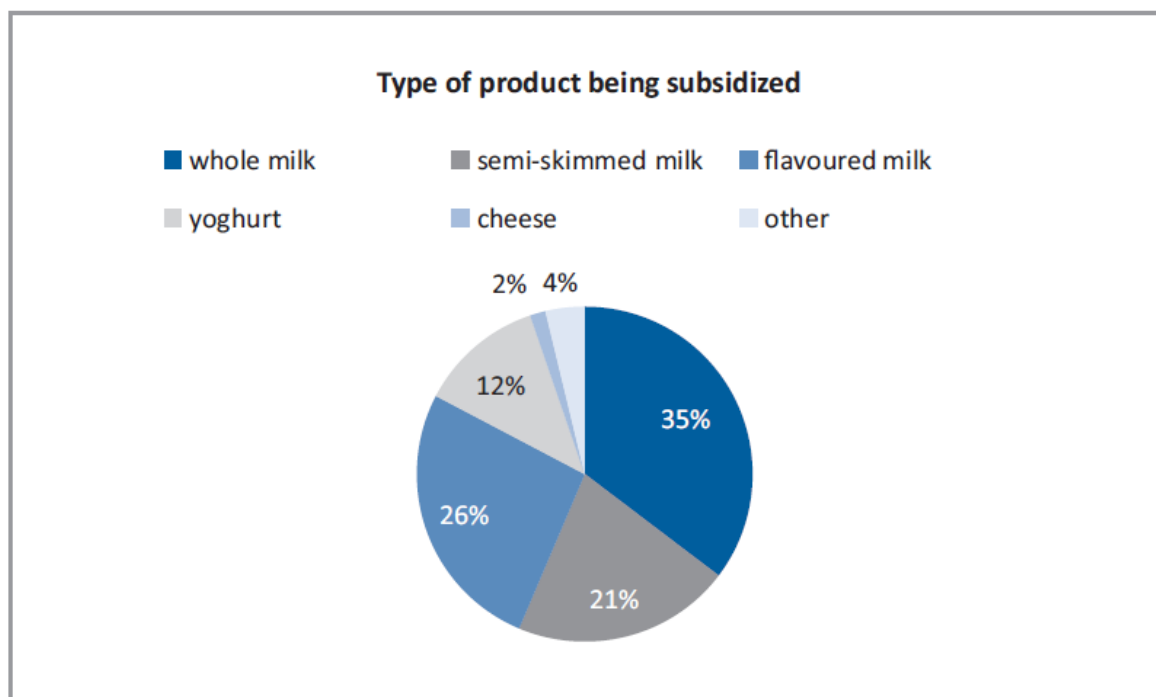

Figure 3: Type of subsidized product

Wykres 3 Rodzaj subsydiowanego produktu.

Odnosnie przyszłej polityki subsydiowania, 67% respondentów uważało, że będzie ono kontynuowane, 17% stwierdziło, że będzie ono rosło, 6%, że malało, 4%, że będzie przerwane, a 6%, że polityka subsydiowania będzie wprowadzona (Q10C).

Odnosnie, które grupy wiekowe otrzymują mleko subsydiowane lub za darmo (G11A), dane pokazały, że grupy wiekowe 5-7 i 8-10 lat były najczęstszym celem zarówno w odniesieniu do subsydiowanego mleka jak i mleka oferowanego za darmo (wykres 4). Grupa wiekowa 14-16 lat otrzymywała więcej mleka subsydiowanego niż mleka za darmo, a grupa wiekowa 17 i powyżej lat była grupą docelową w najmniejszym stopniu; przy czym w programie szkolnego mleka w Iranie podkreślono, że tylko płeć żeńska z tej grupy wiekowej powinna otrzymywać mleko za darmo.

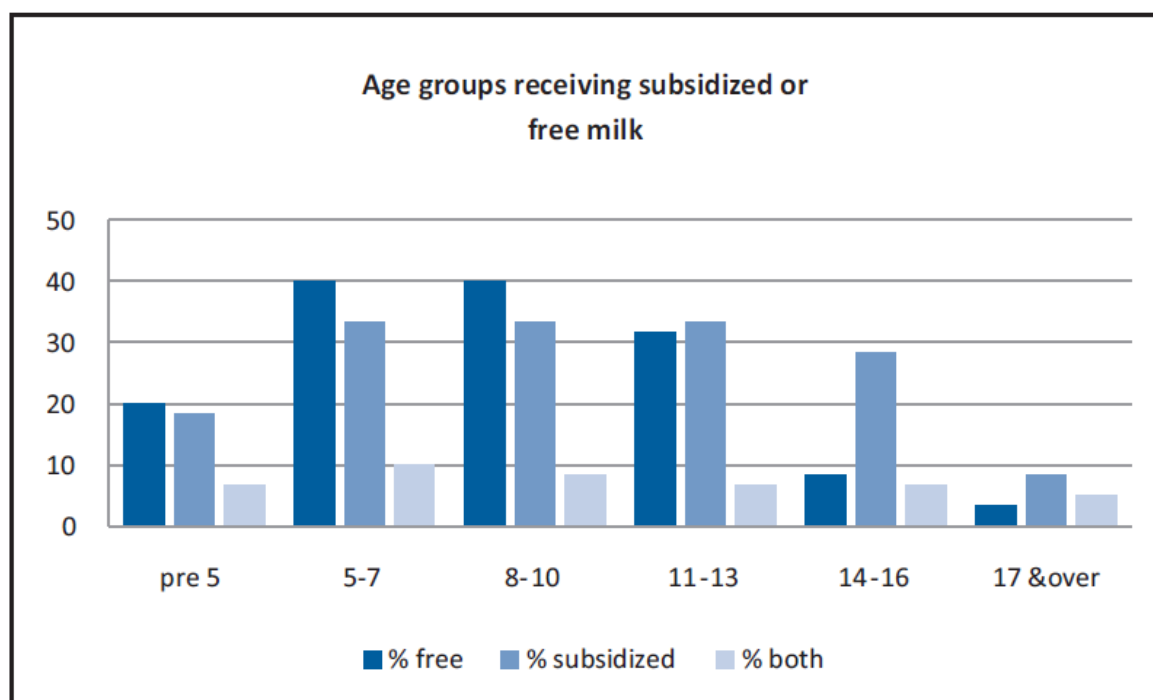

Figure 4: Age groups receiving subsidized or free milk. Analysis was done on the responses received from the 60 questionnaires. Data are shown as a percentage of filled responses

Wykres 4. Grupy wiekowe otrzymujące subsydiowane bądź darmowe mleko. Analizy zostały dokonane na podstawie odpowiedzi z 60 kwestionariuszy. Dane są pokazane jako procent wypełnionych odpowiedzi.

Analizując wszystkie dane, wiele programów było organizowanych przy współpracy różnych organizacji. Spośród tych organizacji, mleczarnie były głównymi organizatorami szkolnych programów mlecznych (52%), wyprzedzając samorządy (45%), szkoły (41%), krajowe rady mleczarskie (34%), dystrybutorów (20%), inne (20%), nauczycieli (18%) i rodziców (11%) (Q11B). W pozycji „inne” były często wymieniane rządy krajowe i/lub ministerstwa rządowe.

Przy rozpatrywaniu pojedynczych respondentów, pozycja „inne” była główną kategorią dla organizacji szkolnych programów mlecznych (45%).

Mleko było kupowane różnymi kanałami, głównie w drodze otwartych przetargów (40%), a następnie poprzez lokalne zakupy oraz bezpośrednie negocjacje (37%). Zakupy centralne (rządowe) oraz zakupy centralne (regionalne) były podane odpowiednio w 14 (25%) i 12 (21%) odpowiedziach (Q6). Gdy tylko jeden z kanałów był wskazywany przez respondentów, otwarte przetargi nadal pozostawały najczęściej stosowanym kanałem dystrybucji, razem z bezpośrednimi negocjacjami (oba po 27%).

Photo kindly provided by the South African National Committee of IDF

5.

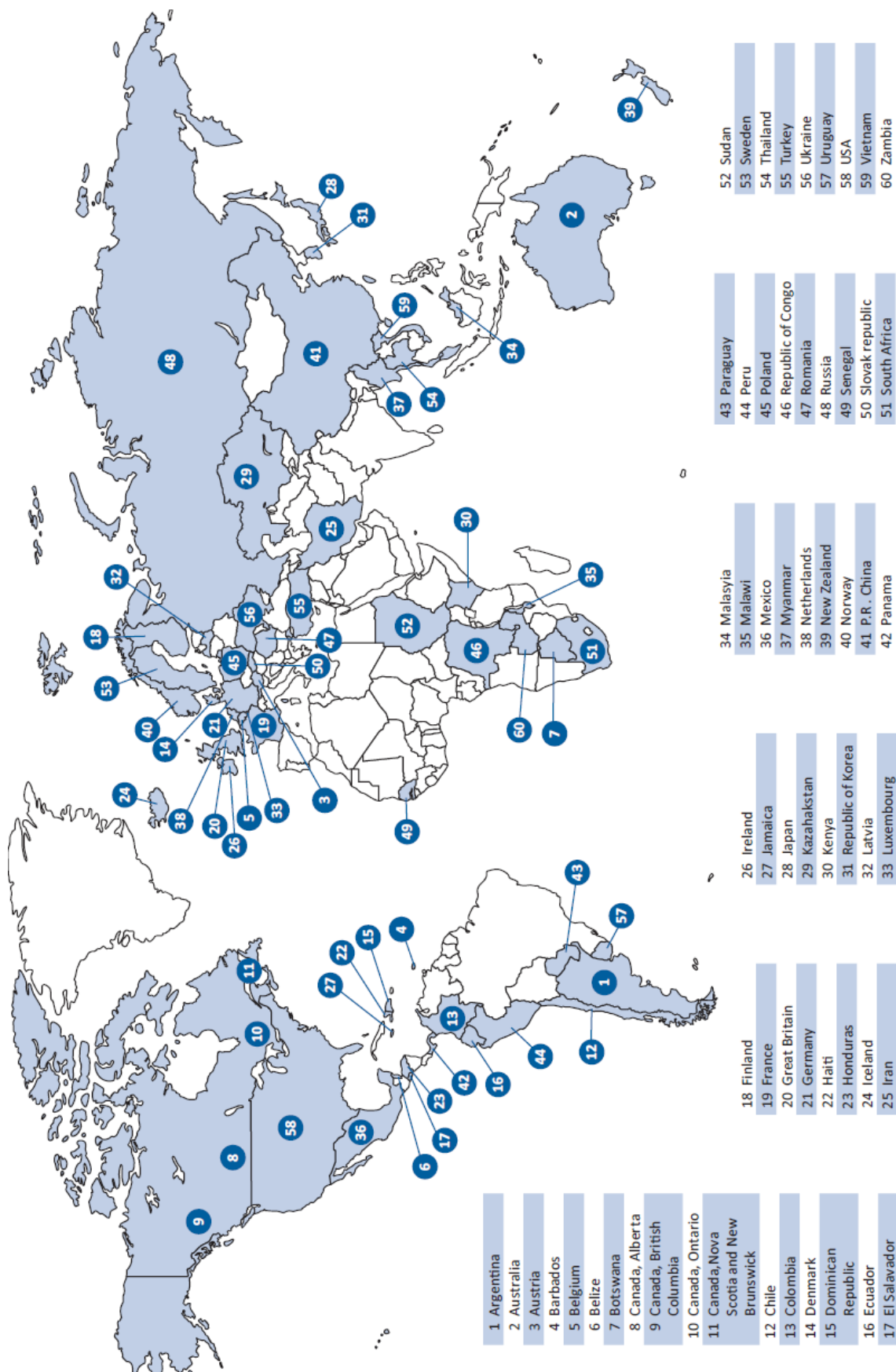
Osiągnięcia szkolnych programów mlecznych

Wpływ szkolnym programów mlecznych, wyrażony liczbą dzieci objętych programem, różnił się znacząco w w poszczególnych krajach. Pięćdziesięciu dwóch uczestników odpowiedziało na pytanie o liczbę dzieci korzystających z programów szkolnych (Q7). Skala była szeroka, przy największej liczbie w Stanach Zjednoczonych z 43 milionami dzieci, lub 80% potencjalnej szkolnej populacji beneficjentów. Inne kraje osiągały duże ilości włączając Ludową Republikę Chin z 20 milionami, Iran z 13,5 milionami i Japonią z ponad 10 milionami. We wszystkich krajach respondentów, całkowita ilość dzieci korzystających z mleka szkolnego wynosiła 139 977 649, średnio 54%. Jedna trzecia krajów mogła się pochwalić tym, że 80-100% dzieci otrzymywała szkolne mleko. Na drugim końcu spektrum, jedna piąta krajów relacjonowała, że 20% lub mniej dzieci otrzymywało mleko szkolne (tablica1).

School milk programme	Number of children (recoded)	Percentage of children in target group(s)(recoded)
USA	43 000 000	80%
P.R . China	20 000 000	
Iran	13 500 000	90%
Japan	9 790 000	92%
France	7 000 000	56%
Thailand	6 700 000	85%
Turkey	6 171 692	100%
Republic of Korea	3 538 331	53%
Mexico	3 200 000	
Argentina	2 500 000	70%
Poland	2 440 000	41%
Romania	2 428 266	100%
Russia	2 060 478	15%
Chile	2 000 000	45%
Sweden	1 700 000	95%
Peru	1 629 988	65%
Malaysia	1 400 000	40%
Dominican Republic	1 319 842	90%
Canada, Ontario	1 000 000	35%
GB	1 000 000	
Paraguay	864 808	80%
Colombia	700 000	
El Salvador	700 000	
Germany	583 766	6%
Slovak Republic	540 000	49%
Honduras	526 928	35%
Ecuador	464 164	35%
Belgium	428 771	23%
New Zealand	350 000	100%
Botswana	260 000	100%
Panama	244 351	40%
Canada, Nova Scotia and New Brunswick	240 000	25%
Uruguay	238 000	53%
Norway	230 000	50%
Kenya	200 000	1.67%
Denmark	170 000	25%
Austria	137 000	10%
Jamaica	136 000	20%
Netherlands	82 000	5%
Senegal	82 000	
Canada, Alberta	65 000	25%
Latvia	60 558	20.4%
Ireland	56 897	6%
Viet Nam	50 000	90%
Haiti	43 000	3%
Iceland	42 000	100%
Barbados	23 998	90%
Myanmar	20 000	
Zambia	19 040	
Sudan	16 000	
Ukraine	11 000	3%
Luxembourg	10 936	23%

Table 1: Overview of responses from the school milk programmes participating in the survey regarding the number of children and percentage of children benefiting from school milk

Tablica 1: Przegląd odpowiedzi ze szkolnych programów mlecznych uczestniczących w badaniu w zakresie liczby dzieci i procentu dzieci korzystających ze szkolnego mleka

Największe uczestnictwo w programach mleko w szkole pojawiło się na poziomie szkół podstawowych, przy 64% odpowiadających, że większość lub wszystkie dzieci były z tej grupy wiekowej. Znaczący udział miały też dzieci w przedszkolach (53% odpowiedziało, że większość lub wszystkie) oraz gimnazja i szkoły średnie (54% większość lub wszystkie). Dostęp do mleka szkolnego obniżył się drastycznie na poziomie szkół wyższych, z 31% odpowiedzi że większość lub wszyscy studenci mieli dostęp do mleka. Porównując odpowiedzi zebrane w 1998 r. z tymi otrzymanymi w badaniu z 2013 r., pojawiły się pewne interesujące i nie zawsze krzepiące trendy. Dostępność mleka na poziomie przedszkoli i szkół podstawowych różniły się tylko o kilka punktów procentowych dla tych dwóch okresów zbierania danych. Jednakże niepokojącym był znaczący spadek dostępności mleka na poziomie szkół średni i wyższych. Na przykład ilość krajów odpowiadających, że mleko było dostępne we wszystkich lub większości szkół wyższych spadła o około 50% pomiędzy 1998 a 2013 r.

Bazując na odpowiedziach z 33 krajów, średnia ilość dni w których mleko było serwowane każdego roku wynosiła 174 (Q8). Na podstawie odpowiedzi przeglądu z 54 krajów, średnia ilość dni w tygodniu w których serwowano mleko była wyliczona na cztery; 57% podawało 5 dni w tygodniu a 22% powiedziało, że mleko było serwowane minimum 3 dni w tygodniu.

Dwadzieścia dziewięć krajów dostarczyło informację odnośnie konsumpcji mleka na głowę w tygodniu szkolnym (Q25). Średnia konsumpcja na osobę w tygodniu była 0,90 litra. Kraje z konsumpcją na osobę większą niż 1,0 litr na tydzień włączały Austrię, Danię, Norwegię, panamę, Szwecję i Urugwaj. Poziom mleka dostarczanego na osobę w tygodniu rozciągał się od 3,5 litra w Panamie do najniższego 0,24 litra w Belgii. Porównywalne dane były zebrane w badaniu 1998 r. i od tego czasu odnotowano znaczący wzrost w średniej konsumpcji mleka dostarczonej na osobę. W 1998 r. średnia konsumpcja na osobę w tygodniu była 0,58 litra a w 2013 0,9 litr.

Mleko było dystrybuowane wśród dzieci w szkołach w różnych lokalizacjach. W 2013 r., 93% spośród 58 krajów, które dostarczyły takie informacje odnotowano, że mleko było dystrybuowane w klasach. To należy odnieść do 71% i 35 respondentów w 1998 r. Szkolne stołówki/kafeterie/kantyny były następną najbardziej powszechną lokalizacją, odnotowaną przez 71% respondentów w 2013 r. W 2013 r., 50% respondentów objętych badaniem wskazywało studentów przynoszących mleko z domu; to pozostawało relatywnie niezmiennie od raportu z 1998 r., wskazującego na 54% uczniów przynoszących mleko z domu. Duża zmiana w dystrybucji mleka dla szkolnych dzieci została zaobserwowana w używaniu automatów. W 1998 r. odnotowano rozdysponowanie poprzez ten kanał tylko w 26%; w 2013 r. wzrosło ono do 48%.

W 2013 r., 57 krajów podzieliło się informacją, który personel w strukturze szkolnej organizował dystrybucję mleka. Nauczyciele byli wymieniani najczęściej (93%). Pracownicy szkolnych stołówek/kafeterii/ byli następną powszechnie wymienianą grupą (60%), przed dozorcami/woźnymi (58%). Uczniowie (przynoszący mleko przez siebie) byli wymieniani przez 46% respondentów, a rodzice przez 44%. Nauczyciele i obsługa stołówek/kafeterii była także najczęściej wskazywanym personelem organizującym dystrybucję mleka w szkołach w 1998 r.. Interesujące, że w 1998 r. 44% respondentów stwierdzało, że każda szkoła miała pracowników w szkolnych stołówkach/kafeteriach administrujących mleko dla uczniów. W 2013 ten procent spadł do 15%.

6. Jakie produkty mleczne oraz w jakich opakowaniach są dostępne w szkołach ?

W szkołach oferowane są różne przetwory mleczne; jednak produktem najbardziej dostępnym było mleko czekoladowe, wyprzedzając mleko pełne naturalne, naturalne półtłuste mleko, inne smakowe mleko i jogurt. Kraje takie jak Austria, Chile, R.L. Chiny i Turcja miały mleko czekoladowe dostępne we wszystkich szkołach. Naturalne półtłuste mleko było wymieniane jako produkt najczęściej oferowany we „wszystkich szkołach”. Z drugiej strony, maślanka była dostępna tylko w Danii jako dostępna we „wszystkich szkołach”. Holandia i Austria oferowała dzieciom także jogurty pitne. W przypadku krajów Azji uczestniczących w tym badaniu, tylko R.L. Chiny wspomniała, że oferowała „w niektórych szkołach” mleko o zredukowanej zawartości laktozy; żaden z tych krajów nie raportował oferowania mleka bezlaktozowego.

Najbardziej powszechnym typem opakowania było opakowanie aseptyczne, które było wymieniane przez 64% respondentów (Q14). Następne 14% wymieniało aseptyczne opakowanie jako drugi najbardziej powszechny typ opakowań. Odpowiedzi otrzymane odnośnie pojemności opakowań były podzielone na następujące kategorie: 200 ml lub mniej, 201-250 ml, 251-500 ml, 501-750 ml, 751-1001 ml plus. Analizując dane, najbardziej powszechną wielkością opakowania, „200 ml lub mniej” była nadal najczęściej używaną wielkością. Używanie większych opakowań „251 lub więcej” były częściej wymieniane niż w 1998 r. Najbardziej powszechną raportowaną wielkością była 101-201 ml (62%)(wykres 5).

Photo kindly provided by Dairy Council of California

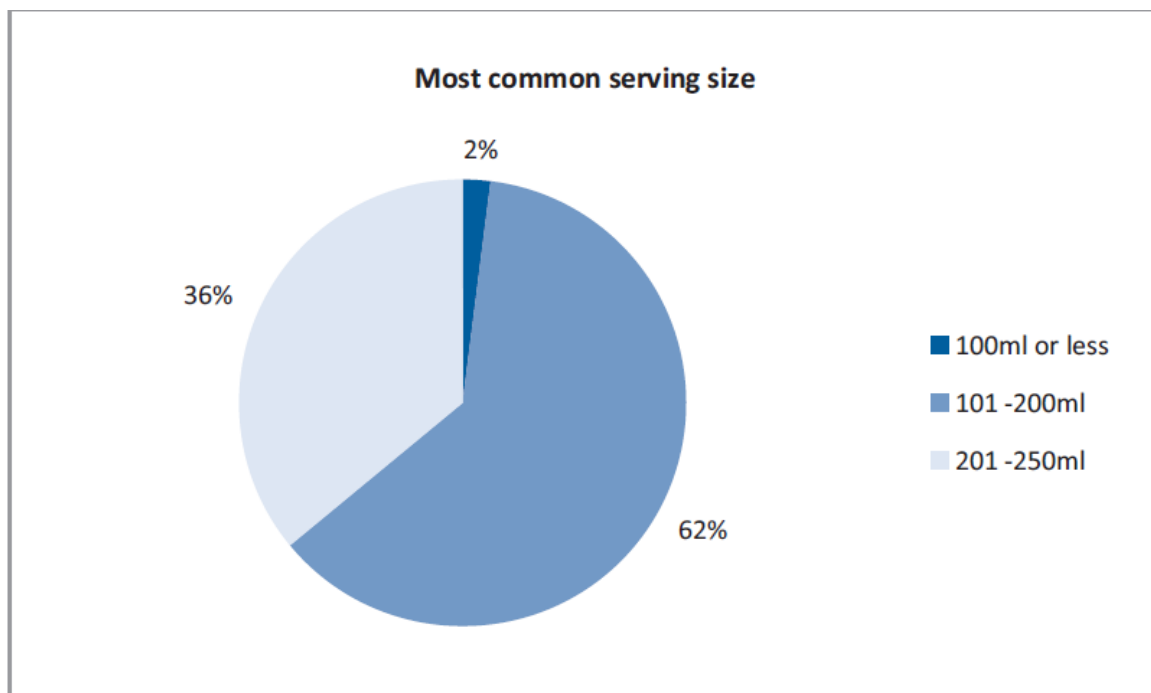

Figure 5: Most common serving size for milk in schools

Wykres . Najbardziej powszechne wielkości porcji mleka w szkołach

Porównując odpowiedzi z badań 1998 i 2013 r., odnotowano pewne zmiany w opakowaniach. Na przykład Zambia odeszła od mleka pakowanego w plastikowe opakowania na rzecz kartonowych i zmniejszyła wielkość porcji z 500 do 250 ml. R.L. Chiny zamieniła woreczki foliowe na kartony, ale zachowała tę samą wielkość porcji.

W 2013 r. średnia cena mleka płaconego przez uczniów wynosiła 0,41\$ za opakowanie (200 ml lub mniej), a w 1998 r. wynosiła 0,85\$ za litr. Porównując szkolne programy mleczne w krajach które uczestniczyły w obu badaniach, średnia cena dla uczniów wzrosła o 165% z 0,85 USD za litr do 2,25 USD za litr w 2013 r.

Dla podmiotów organizujących , cena średnia w 2013 wynosiła 0,67 USD za opakowanie. Kiedy ta sama wielkość opakowania była kupowana w hurcie średnia cena była 0,71 USD, różnica 0,30\$ USD lub 73% w porównaniu do ceny płaconej przez uczniów.

7. Alternatywne rozwiązania dla mleka w szkołach

Gdy pytano czy mleko było konsumowane bardziej lub mniej niż inne napoje, 48% respondentów odpowiedziało, że mleko było konsumowane w dużych mniejszych ilościach (31%), lub w nieco mniejszych niż innych napojów (17%) (Q19), co jest niepokojącym trendem wobec tego iż w 1998 roku nie było dużej różnicy w poziomie konsumpcji mleka w porównaniu do innych napojów. Dużo mniej było także najbardziej popularnym wyborem w 1998 r. wyprzedzając nieco mniej (wykres 6).

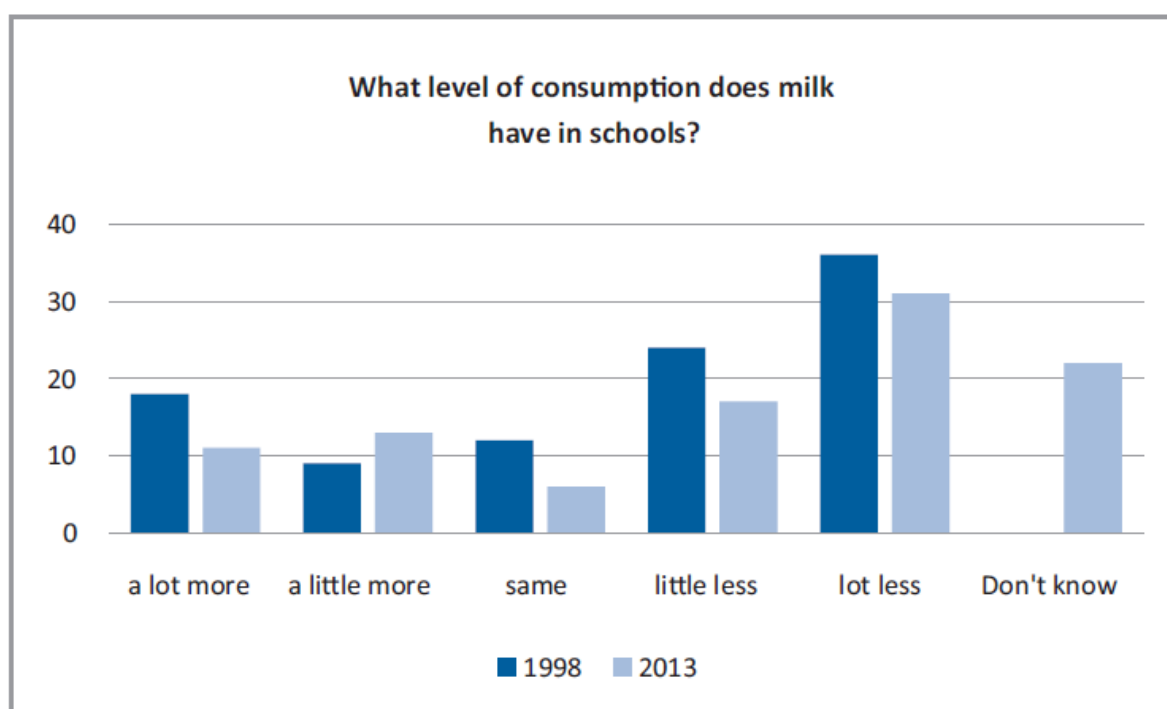

Figure 6: Comparison between 1998 and 2013 surveys regarding the level of milk consumption in schools compared with the consumption of other drinks. Analysis done on complete data

Wykres 6. Porównanie pomiędzy badaniami 1998 i 2013 r. w odniesieniu do poziomu konsumpcji mleka w szkołach w porównaniu z konsumpcją innych napojów. Analiza w oparciu o dane kompletne.

Pięćdziesiąt sześć krajów dostarczyło informacje o napojach innych niż mleko, które były dostępne w szkołach (Q17). Najbardziej powszechnie dostępną alternatywą była woda; 81% krajów odpowiedziało, że woda była dostępna we wszystkich lub w większości szkół. Następnym najbardziej powszechnie dostępnym nie-mlecznym napojem był sok owocowy, przy 54% krajów odnotowujących, że wszystkie lub większość udostępniała ten napój; 47% odpowiedziało, że gazowane napoje były dostępne we wszystkich lub w większości szkół; 24% raportowało, że dostępna była herbata; a 14% że dostępna była kawa.

Woda była najbardziej dostępna w szkolnych stołówkach/kafeteriach, sklepikach uczniowskich oraz przynoszona z domu (58% z 45 krajów odnotowało to). Podstawowymi lokalizacjami dla dystrybucji tych mlecznych alternatyw (napoje gazowane, sok owocowy oraz kawa/herbata) były szkolne stołówki/kafeterie i sklepiki uczniowskie.

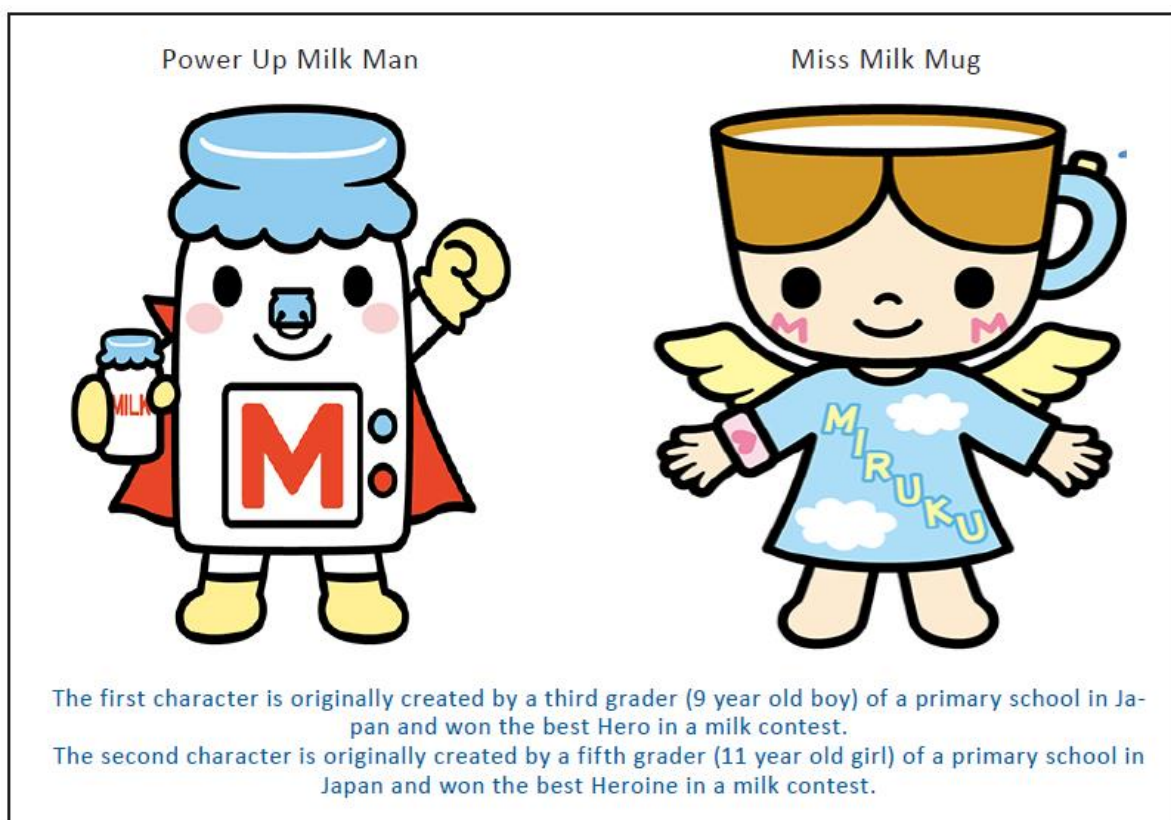
Trzydzieści dziewięć krajów dostarczył informacji o alternatywnych napojach, że były najbardziej konkurencyjne dla mleka przy wyborze przez uczniów (Q18): 28% informowało, że zarówno gazowane napoje jak i sok owocowy były największym konkurentem mleka. Na następnym miejscu była woda, raportowana przez 26% respondentów oraz napoje sojowe/jogurtowe, które były dużo mniej popularne (po 3% każde). Średnią ceną jaką uczniowie płacili za alternatywne napoje było 1,54\$ USD. Najbardziej popularną wielkością opakowania było opakowanie 200-250 ml.

Patrząc na dane zebrane w 1998 r. i w 2013 r., 83% porównywanych krajów raportowało zmiany w najbardziej popularnych alternatywnych dla mleka produktach. To ujawniło się poprzez odchodzenie od napojów gazowanych i przechodzenie do picia wody lub soków w szkole. W 1998, 65% respondentów raportowało napoje gazowane jako alternatywę dla mleka w szkołach, ale ten udział spadł do 16% w 2013 r.

8 Promocja produktów mlecznych oraz ich alternatyw

Badanie 2013 r. pokazało, że mleko było promowane w 66% krajów które udzieliły odpowiedzi, co oznacza spadek z 74% krajów, które wskazywały, że mleko było promowane w szkołach w roku 1998. Jednakże, porównując kraje, które odpowiadały w obu badaniach, nie było znaczących zmian w ilości krajów promujących mleko w szkołach, z 79% włączonych w promocję mleka w 1998 r w porównaniu do 74% w 2013 r. Dostarczanie źródeł edukacyjnych przez mleczarnie były najbardziej powszechną aktywnością dla promowania odpowiedniego poziomu spożycia mleka, 80% odpowiedzi. Inne aktywności włączały dostarczanie automatów, barów mlecznych, zachęt i sponsorowania. W jednej trzeciej krajów, które odpowiadały, przemysł mleczarski dostarczył chłodziarki do szkół. Spośród krajów, które odpowiadały, 43% wskazywały intencje do wzrostu ich aktywności promocyjnych w przyszłości a 38% zamierzało utrzymać poziom promocji.

Respondenci byli pytani o podanie szacunkowej liczby szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych w ich krajach oraz procentu szkół, w których podjęto aktywności promocji mleka. Około 45% i 33% szkół podstawowych i ponadpodstawowych odpowiednio, promowało mleko przy czym większość mlecznej promocji była dobrowolna (Q21 i Q22) (82% szkół podstawowych i 79% szkół ponadpodstawowych).

Photos kindly provided by the Japanese National Committee of IDF

Udział mleka w dostarczaniu wapnia oraz rola mleka w zdrowej i zrównoważonej diecie były najbardziej powszechnie komunikowanymi korzyściami z konsumpcji mleka. Trzy czwarte respondentów używały oświadczeń o zawartości wapnia w promocji mleka szkolnego, wyprzedzając tych którzy podkreślali znaczenie mleka w zdrowej diecie 73%. Inne korzyści z mleka odnotowano w następujących aktywnościach promocyjnych: dostarcza paliwa dla energii; zapewnia źródło białka, minerałów i witamin; wspomaga wzrost; oraz smak. Odpowiedzi w badaniu 2013 r. odnośnie promocji korzyści mleka odzwierciedlały korzyści notowane w 1998 r. Respondenci badania odnotowali, że przekazy promocyjne odnośnie korzyści mleka były nakierowane przede wszystkim do dzieci (89%) lub rodziców (83%). Promowanie było dominującym sposobem dostarczania tych przekazów, przy 62% respondentach używających tego kanału, wyprzedzając osobiste wizyty i bezpośrednie maile. Respondenci badania byli pytani o aspekty powodzenia promocji mleka szkolnego. Następujące aspekty odnotowano przez 34 respondentów: promocja mleka była włączona do programów nauczania; była współpraca pomiędzy podmiotami przemysłu mleczarskiego; administracyjne obciążenie dla szkół było redukowane; szkolny program mleczny był powiązany z takimi okazjami jak rozpoczęcie roku szkolnego lub ceremonie zakończenia; obchody Dnia Szkolnego Mleka.

Respondenci byli pytani o dostępność konkurencyjnej żywności i napojów w szkołach. W porównaniu z mlekiem udział konkurencyjnych produktów promowanych w szkołach był niski, 52% w porównaniu z 66% udziałem promocji mleka w szkole. Porównując kraje odpowiadające w obu badaniach, 45% respondentów wskazało, że w promocje w szkołach w 2013 r. były włączone konkurencyjne produkty, w porównaniu z 60% w 1998. Sponsorowaniem objęto 54% promocyjnych aktywności dla konkurencyjnej żywności i napojów w porównaniu z 45% dla promocji mleka. Inne promocyjne aktywności dla konkurencyjnych produktów włączyły źródła edukacyjne, strony internetowe i zachęty. W 42% krajów objętych badaniem, oczekiwano wzrostu promocyjnych aktywności konkurencyjnych produktów wobec poziomu oczekiwanego dla mleka. Około połowa krajów w badaniu miała strony internetowe promujące i informujące o mleku w szkole.

Photo kindly provided by the Japanese National Committee of IDF

9 Jakie są niektóre napotymane kwestie

Respondenci badania byli proszeni o podanie przyczyn, dlaczego dzieci mogą nie pić mleka w szkole. 49 krajów które odpowiedziały, podały następujące przyczyny: dostępność konkurencyjnych produktów, które są często postrzegane przez dzieci jako modne i „cool”; dzieci były nieprzyzwyczajone do smaku mleka; możliwość dostania i dostępu subsydiów; dostępność mleka w szkole; nietolerancja laktozy lub podejrzenie nietolerancji laktozy; oraz bezpieczeństwo żywności. Bezpieczeństwo żywności może budzić mniejsze obawy w niektórych krajach ponieważ przemysł mleczarski dostarczał lodówki dla promowania szkolnego mleka w 33% badanych krajów. Jednakże 35% krajów badanych wskazywało, że chłodzenie mleka nie pomagało lub , że było niskiej jakości. Bezpieczeństwo żywności było także adresowane w kontekście pakowania, gdyż aseptyczne pakowanie było najbardziej powszechnym użyciem typu pakowania mleka szkolnego. Spostrzeżenia respondentów o przyczynach dlaczego dzieci mogą nie pić mleka w szkole odzwierciedlały się w literaturze, która demonstruje eksponowanie smaku w odniesieniu do produktów mlecznych, pożytek i dostępność jako pozytywne aspekty interwencji jaka ma na celu poprawę żywności dla dzieci oraz spożycie wapnia (7).

Czterdzieści siedem krajów dostarczając odpowiedzi odnośnie jednego największego wyzwania dla promocji poprzez szkoły i szkolne programy mleczne, najczęściej wskazywały fundowanie programu. Inne wyzwania włączały oczekiwania, że szkolne programy mleczne powinny być za darmo lub w wysokim stopniu subsydiowane; obawy grup odnośnie żywieniowego profilu mleka, szczególnie w odniesieniu do zawartości tłuszczu; obciążenie administracyjne i zasobów ludzkich dla pracowników szkolnych; oraz konkurencja ze strony innej żywności.

Respondenci byli proszeni o podanie przykładów sukcesów promocji mleka w szkołach. Niektóre podane przykłady były następujące:

- W Meksyku, promocja zdrowych zwyczajów żywieniowych i korzyści mleka jest dokonywana przez Warsztaty Ulicy Sezamkowej
- W Australii jest organizowany Tydzień Zdrowych Kości wraz z działaniami łączącymi żywność mleczarską i zdrowe kości. Działania włączają rywalizację, aktywności w klasie oraz promocyjne paczki dla szkolnych stołówek.
- W Salwadorze, w Szkolnym Dniu Mleka organizowane są wycieczki do zakładów mleczarskich. Także prezydent wizytuje szkoły przy inauguracji szkolnych programów mlecznych.
- W Zambii szkoły organizują widowiska teatralne w celu edukacji uczniów o pozytywnych aspektach mleka, tworząc poprzez to pozytywny przekaz informujący ich rodziców/opiekunów

10. Wnioski:

Szkolne programy mleczne, w przeszłości i obecnie

Już wcześniej odnotowywano, że mleko szkolne nie jest ani łatwym ani dominującym rynkiem, co nadal jest prawdą. Jednak zwiększona ilość reprezentantów odpowiadających w badaniu z 2013 r. sugeruje, że zasięg szkolnych programów mlecznych powiększył się od 1998 r.

W świecie znaczenie mleka szkolnego było znacznie zróżnicowane. Jednakże, porównując oba badania, dane pokazały zmiany w podejściu. Mleko szkolne okazuje się mieć większe znaczenie jako rynek specjalny niż to miało miejsce w 1998 r.; jednak rynek mleka szkolnego jest nadal w skali świata relatywnie niewielki. Okazuje się także ważniejszy w odniesieniu do korzyści zdrowotnych oraz związanych z wartością odżywczą przy konsumowaniu mleka i produktów mlecznych w szkole. Ponad połowa respondentów z badania 2013 r. raportowała otrzymywanie mleka szkolnego za darmo. To jest ponad dwukrotnie więcej od 1998 r., co wskazuje, że picie mleka ma większą pozycję w szkole oraz że produkty mleczarskie SA szeroko akceptowane jako część zdrowej zbilansowanej diety. Jest także nadal istotne, aby przy prognozowaniu przyszłych sprzedaży mleka, mleko i produkty mleczne były określane objętością sprzedanego mleka. Zachęcanie do dobrych zwyczajów dotyczących żywności i żywienia od najmłodszych lat jest niezbędne dla zapewnienia, że zdrowe praktyki żywieniowe są wdrożone na dalszą część życia.

Dostępność żywności śmieciowej i napojów w domu, szkole lub na stołówkach oznacza, że konkurują one z produktami mlecznymi w diecie dzieci. (8). Powinno być zalecane codzienne picie mleka poprzez krajowe przewodniki rekomendujące dzienne spożycie. Większość programów szkolnych w świecie nadal promuje 2-3 porcje mleka lub produktów mlecznych dziennie jako część zdrowej zbilansowanej diety. Kilka krajów poprawiło swoje przewodniki dla dzieci dotyczące żywienia i zdrowego jedzenia, zarówno w szkołach jak i poza nimi. Publiczne przesłania zdrowotne dotyczące mleka i mlecznych produktów w szkole są bardziej klarowne, poprzez to że w wielu szkołach promuje się obecnie picie mleka w ramach ustaleń rozporządzeń dotyczących oznaczeń wartości odżywczej i zdrowotnych.

Kraje Unii Europejskiej zmierzyły się z wyzwaniem w promocji mleka i produktów mlecznych w związku z nowymi restrykcjami; jednakże zawartość wapnia nadal jest najważniejszym oświadczeniem używanym dla podkreślenia korzyści z mleka. „Zdrowa dieta” jest drugim najczęściej używanym oświadczeniem dla promowania mleka – zmiana wobec wcześniejszego badania, gdzie było ono na pierwszym miejscu. Wygląda na to, że promocja mleka nieco się zmniejszyła; jednakże promowanie picia mleka jest sprawą kluczową, przy skoordynowanym wysiłku farmerów, przetwórców, dystrybutorów oraz profesjonalistów z dziedziny zdrowia (takich jak żywieniowcy), aby zachęcać do konsumpcji produktów mlecznych jako części zdrowej diety oraz dla minimalizowania pomieszanych oraz fałszywych informacji cyrkulujących o produktach mleczarskich i zdrowiu.

Duża ilość krajów informowała, że mleko jest nadal subsydiowane przez krajowy rząd. Mleczarnie są nadal jednym z głównych organizatorów szkolnych programów mlecznych w ich krajach. Szkoły wdrożyły zmiany oraz zaktualizowały polityki w celu zachęcania do zdrowego jedzenia w szkole. Wiele szkół przestało serwować napoje gazowane, sok owocowy, lub herbatę i kawę; jednakże gazowane napoje i soki owocowe są nadal postrzegane jako najbardziej popularne alternatywy dla mleka. Opakowania mogą być użytecznym narzędziem dla marketingu mleka dla dzieci i może pomagać w poprawie wizerunku mleka, czyniąc go bardziej interesującym lub atrakcyjnym dla dzieci. W najbliższej przyszłości będzie fascynującym obserwowanie wpływu polityki szkolnej żywności na wybory napojów przez dzieci poza szkołą. Mleko jest bogatym w składniki odżywcze produktem i oferuje dużo więcej niż napoje gazowane, soki owocowe czy napoje kofeinowe. Programy bazujące na szkole potrzebują optymalizacji w celu zachęcania do picia mleka oraz wpływania na dobre wybory w wieku dorosłym.

11 Literatura

1. WHO/FAO (2003) *Diet, nutrition and the prevention of chronic diseases*. Report of a joint WHO/FAO expert consultation. WHO Technical Report No. 916. Geneva. Available at http://whqlibdoc.who.int/trs/who_trs_916.pdf (last accessed 3 October 2014).
2. Baird, D.L., Syrette, J., Hendrie, G.A., Riley, M.D., Bowen, J., Noakes, M. (2012) Dairy food intake of Australian children and adolescents 2–16 years of age: 2007 Australian National Children’s Nutrition and Physical Activity Survey. *Public Health Nutr.* 15(11):2060–2073.
3. Dror, D.K., Allen, L.H. (2014) Dairy product intake in children and adolescents in developed countries: trends, nutritional contribution, and a review of association with health outcomes. *Nutr. Rev.* 72(2):68–81.
4. Dror, D.K., Allen, L.H. (2011) The importance of milk and other animal-source foods for children in low-income countries. *Food Nutr. Bull.* 32(3):227–243.
5. FAO (2013) *Milk and dairy products in human nutrition*. Rome. Available at <http://www.fao.org/docrep/018/i3396e/i3396e.pdf> (last accessed 24 September 2014).
6. Weible, D., Salamon, P., Christoph-Schulz, I.B., Peter, G. (2013) How do political, individual and contextual factors affect school milk demand? Empirical evidence from primary schools in Germany. *Food Policy* 43:148–158
7. Hendrie, G.A., Brindal, E., Baird, D., Gardner, C. (2013) Improving children’s dairy food and calcium intake: can intervention work? A systematic review of the literature. *Public Health Nutr.* 16(2):365–376.
8. Nicklas, T. (2003) Calcium intake trends and health consequences from childhood through adulthood. *J. Am. Coll. Nutr.* 22(5):340–356.

Photo kindly provided by the Norwegian Dairy Council

Aneks

W aneksie do biuletynu zamieszczono treść kwestionariusza z pytaniami oraz zbiorcze odpowiedzi uzyskane z poszczególnych krajów umieszczone w tabelach (łącznie ok. 200 stron załączników).

Niniejsze tłumaczenie na język polski Biuletynu FIL/IDF zawiera kopie niektórych wybranych odpowiedzi zawartych w tabelach i załączonych w aneksie.

Q1. Czy sprzedaż mleka szkolnego jest uznawana za specjalny rynek w waszym kraju?

Q1. Are school milk sales considered to be a special market in your country?

		Yes	No	Don't Know
1	Argentina	x		
2	Australia	x		
3	Austria	x		
4	Barbados	x		
5	Belgium		x	
6	Belize			
7	Botswana	x		
8	Canada, Alberta		x	
9	Canada, British Columbia			x
10	Canada, Ontario	x		
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick			x
12	Chile		x	
13	Colombia		x	
14	Denmark	x		
15	Dominican Republic	x		
16	Ecuador	x		
17	El Salvador	x		
18	Finland	x		
19	France	x		
20	Great Britain	x		
21	Germany	x		
22	Haiti	x		
23	Honduras	x		
24	Iceland	x		
25	Iran	x		
26	Ireland	x		
27	Jamaica			
28	Japan	x		
29	Kazakhstan	x		
30	Kenya	x		
31	Republic of Korea	x		
32	Latvia		x	
33	Luxembourg		x	
34	Malaysia	x		
35	Malawi			
36	Mexico	x		
37	Myanmar		x	
38	Netherlands		x	
39	New Zealand		x	
40	Norway	x		
41	P.R. China	x		
42	Panama	x		
43	Paraguay	x		
44	Peru	x		
45	Poland	x		
46	Republic of Congo			x
47	Romania	x		
48	Russia	x		

Q1. Czy sprzedaż mleka szkolnego jest uznawana za specjalny rynek w waszym kraju? c.d.

Q1. Are school milk sales considered to be a special market in your country?

		Yes	No	Don't Know
49	Senegal	x		
50	Slovak republic	x		
51	South Africa	x		
52	Sudan	x		
53	Sweden	x		
54	Thailand	x		
55	Turkey		x	
56	Ukraine	x		
57	Uruguay	x		
58	USA	x		
59	Vietnam	x		
60	Zambia	x		
	Total Responses	44	10	3

Możliwe odpowiedzi: tak, nie, nie wiem.

Q2 a Czy są jakiekolwiek krajowe rekomendacje lub przewodniki dla diety dzieci?

Q2. a Are there any official national recommendations or guidelines for children's diets?

		Yes	No	Don't Know
1	Argentina	x		
2	Australia	x		
3	Austria	x		
4	Barbados	x		
5	Belgium	x		
6	Belize			
7	Botswana	x		
8	Canada, Alberta	x		
9	Canada, British Columbia	x		
10	Canada, Ontario	x		
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	x		
12	Chile	x		
13	Colombia	x		
14	Denmark	x		
15	Dominican Republic	x		
16	Ecuador	x		
17	El Salvador	x		
18	Finland	x		
19	France	x		
20	Great Britain	x		
21	Germany	x		
22	Haiti		x	
23	Honduras	x		
24	Iceland	x		
25	Iran	x		
26	Ireland	x		
27	Jamaica		x	
28	Japan	x		
29	Kazakhstan	x		
30	Kenya	x		
31	Republic of Korea	x		
32	Latvia	x		
33	Luxembourg		x	
34	Malaysia			x
35	Malawi			
36	Mexico	x		
37	Myanmar	x		
38	Netherlands	x		
39	New Zealand	x		
40	Norway	x		
41	P.R . China	x		
42	Panama	x		
43	Paraguay	x		
44	Peru		x	
45	Poland	x		
46	Republic of Congo	x		
47	Romania	x		
48	Russia	x		

Q2. a Are there any official national recommendations or guidelines for children's diets?

		Yes	No	Don't Know
49	Senegal	x		
50	Slovak republic			x
51	South Africa	x		
52	Sudan	x		
53	Sweden	x		
54	Thailand		x	
55	Turkey	x		
56	Ukraine	x		
57	Uruguay	x		
58	USA	x		
59	Vietnam		x	
60	Zambia	x		
	Total Responses	50	6	2

Możliwe odpowiedzi: tak, nie, nie wiem

Q3. Czy są jakieś oficjalne krajowe rekomendacje lub przewodniki dla dzieci aby otrzymywały określone ilości mleka dziennie?

Q3. a Are there any official national recommendations or guidelines for children to receive a set quantity of milk per day?

		Yes	No	Don't Know
1	Argentina	x		
2	Australia	x		
3	Austria	x		
4	Barbados	x		
5	Belgium	x		
6	Belize			
7	Botswana	x		
8	Canada, Alberta	x		
9	Canada, British Columbia	x		
10	Canada, Ontario	x		
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	x		
12	Chile	x		
13	Colombia		x	
14	Denmark	x		
15	Dominican Republic	x		
16	Ecuador		x	
17	El Salvador	x		
18	Finland	x		
19	France	x		
20	Great Britain		x	
21	Germany		x	
22	Haiti		x	
23	Honduras	x		
24	Iceland	x		
25	Iran	x		
26	Ireland	x		
27	Jamaica		x	
28	Japan		x	
29	Kazakhstan	x		
30	Kenya		x	
31	Republic of Korea	x		
32	Latvia	x		
33	Luxembourg		x	
34	Malaysia			
35	Malawi			
36	Mexico	x		
37	Myanmar		x	
38	Netherlands	x		
39	New Zealand	x		
40	Norway		x	
41	P.R . China	x		
42	Panama		x	
43	Paraguay	x		
44	Peru		x	
45	Poland	x		
46	Republic of Congo	x		
47	Romania	x		

Q 3. Czy są jakieś oficjalne krajowe rekomendacje lub przewodniki dla dzieci aby otrzymywały określone ilości mleka dziennie? c.d tabeli

Q3. a Are there any official national recommendations or guidelines for children to receive a set quantity of milk per day?

		Yes	No	Don't Know
48	Russia	x		
49	Senegal		x	
50	Slovak republic		x	
51	South Africa	x		
52	Sudan		x	
53	Sweden	x		
54	Thailand		x	
55	Turkey	x		
56	Ukraine	x		
57	Uruguay	x		
58	USA	x		
59	Vietnam		x	
60	Zambia	x		
	Total Responses	39	18	0

Możliwe odpowiedzi: tak, nie, nie wiem

Q3 b Jeśli są rekomendacje lub przewodniki proszę podać detale

Q3. b If there are recommendations or guidelines, please give details:

		(Qty/Child/Day)	
		Milk	Others
1	Argentina	200ml	
2	Australia		
3	Austria	0,4-0,45 l.	
4	Barbados	2 cups	
5	Belgium	0,4-0,6 l	
6	Belize		
7	Botswana	0,34 l /week	
8	Canada, Alberta	0,5 l	(total of 2-4 servings of milk products)
9	Canada, British Columbia	0,5 l	(total of 2-4 servings of milk products)
10	Canada, Ontario	0,5-1 l	
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	0,5 l	(total of 2-4 servings of milk products)
12	Chile		
13	Colombia		
14	Denmark	0,25-0,5 l	
15	Dominican Republic	2-3 servings	
16	Ecuador		
17	El Salvador		
18	Finland	0,5 l	30-40 g. of cheese
19	France	0,5-0,75 l	
20	Great Britain		
21	Germany		
22	Haiti		
23	Honduras	2-3 servings	
24	Iceland	2 portions	
25	Iran	14 kg/ 70 times per year	
26	Ireland	0,6-1 l	
27	Jamaica		
28	Japan		
29	Kazakhstan	0,2 l 3xper week	
30	Kenya		
31	Republic of Korea	2 cups	
32	Latvia	0,5-0,75 l	
33	Luxembourg		
34	Malaysia		
35	Malawi		
36	Mexico		
37	Myanmar		
38	Netherlands	0,3-0,6 l	
39	New Zealand	2-3 servings	
40	Norway		
41	P.R . China	0,2-0,25 l	
42	Panama		
43	Paraguay	2-3 servings	

Q3 b Jeśli są rekomendacje lub przewodniki proszę podać detale

Q3. b If there are recommendations or guidelines, please give details:

		(Qty/Child/Day)	
		Milk	Others
44	Peru		
45	Poland	4-5 glasses	
46	Republic of Congo		
47	Romania	0,3 l	
48	Russia	0,3 l	
49	Senegal		
50	Slovak republic		
51	South Africa	150ml	
52	Sudan		
53	Sweden	0,5 l	
54	Thailand		
55	Turkey		
56	Ukraine	0,18-0,2 l	
57	Uruguay	0,25 l	
58	USA	2-3 cups	
59	Vietnam		
60	Zambia	0,2-0,25 l	
Total Responses		33	4

Qty/child/Day – Ilość/dziecko/dzien

Glasses - szklanki, cups – filiżanki, servings – porcje

Q7. Ile dzieci korzysta ze szkolnego mleka?

Q7. a How many children benefit from school milk?

		No. of Children	% of Children
1	Argentina	more than 2,5 million	70
2	Australia	n/a	n/a
3	Austria	137.000 (including kindergarten)	10
4	Barbados	23998	90
5	Belgium	428771	23
6	Belize		
7	Botswana	+/- 260000	Total school population of country 450 000
8	Canada, Alberta	+/- 65,000 children in 418 schools	25
9	Canada, British Columbia		
10	Canada, Ontario	1000000	35
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	240,000 (approx total school population)	25
12	Chile	2000000	45
13	Colombia	700000	
14	Denmark	170000	25
15	Dominican Republic	1319842	90
16	Ecuador	464164	35
17	El Salvador	700000	
18	Finland		
19	France	7000000	56
20	Great Britain	1000000+	
21	Germany	583766 (2011/2012)	~6
22	Haiti	43000	3
23	Honduras	526928	35
24	Iceland	appr 42000	100
25	Iran	13500000 students (approximately 1000000 teaching and non-teaching staff of the ministry are also among the school milk consumers)	90% (at secondary level only female students are provided with school milk)
26	Ireland	56897	6
27	Jamaica	136000	20
28	Japan	9790000 (2011)	91,8
29	Kazakhstan		
30	Kenya	200000	1,67
31	Republic of Korea	3,538,331(including elementary, middle, high school and special education school)	53
32	Latvia	60558 (in 2011/2012)	20,4
33	Luxembourg	10936	23
34	Malaysia	1400000	40
35	Malawi		
36	Mexico	3,2mio	
37	Myanmar	20000only	
38	Netherlands	82000	5
39	New Zealand	350,000 eligible	100% eligible
40	Norway	230000	50

Q7. . Ile dzieci korzysta ze szkolnego mleka? c.d. tabeli

Q7. a How many children benefit from school milk?

		No. of Children	% of Children
41	P.R . China	nearly 20 million (# 8 million children without subsidy, nearly 12 million children in rural areas subsidized by the central and local governments.	unkown
42	Panama	244,351 per day	40
43	Paraguay	864808	80
44	Peru	1629988	65
45	Poland	2,44 million	41
46	Republic of Congo	don't know	don't know
47	Romania	2428266	100
48	Russia	2060478	15
49	Senegal	82000	
50	Slovak republic	540000	49
51	South Africa	unknown	unknown
52	Sudan	16000	
53	Sweden	+/- 1700000	95
54	Thailand	6.7 (2013)	85
55	Turkey	6171692	100
56	Ukraine	11000	3%
57	Uruguay	238000	53
58	USA	43.000.000	80
59	Vietnam	~50,000	~90
60	Zambia	18,500 Public + 540 Private	
	Total Responses	55	47

No of children - ilość dzieci, % of children - % dzieci

Q7.b Czy dzieci w twoim kraju mają dostęp do mleka w szkole ?

Q7. b Do children in your country have access to milk at school?

		Nursery	Primary	Secondary	University
1	Argentina	Most	Most	Some	
2	Australia	Most	Most	Most	Most
3	Austria	Some	Most	Some	Some
4	Barbados		Most		
5	Belgium	All	All	All	None
6	Belize				
7	Botswana		Most		
8	Canada, Alberta	Some	Some	Some	Some
9	Canada, British Columbia		Most	Most	Most
10	Canada, Ontario		Most	All	All
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	All	Most	Most	Most
12	Chile	Some	Some	Some	Some
13	Colombia	Most	Some		
14	Denmark	Some	All	All	None
15	Dominican Republic		Most		
16	Ecuador		Some		
17	El Salvador		Most		
18	Finland	All	All	All	All
19	France	All	All	All	None
20	Great Britain	All	All	All	None
21	Germany	Some	Most	Some	Some
22	Haiti	None	Some	None	None
23	Honduras		Some		
24	Iceland	All	Most	Most	Most
25	Iran	All	All	All	
26	Ireland	Most	Most	Most	
27	Jamaica	Some	Some	Some	
28	Japan	Some	All	Most	None
29	Kazakhstan				
30	Kenya	Some	Some		
31	Republic of Korea		Some	Some	
32	Latvia	All	All	All	None
33	Luxembourg	Some	Some	Some	
34	Malaysia		Most		
35	Malawi				
36	Mexico		Most		
37	Myanmar		Some		
38	Netherlands		All	All	
39	New Zealand		All		
40	Norway	All	All	Most	Some
41	P.R . China		Some	Some	
42	Panama	Some	Most		
43	Paraguay		Most		
44	Peru		Most		
45	Poland	Some	Most	Some	None
46	Republic of Congo	None			
47	Romania	All	All	All	

Q7.b Czy dzieci w twoim kraju mają dostęp do mleka w szkole ? c.d.tabeli

Q7. b Do children in your country have access to milk at school?

		Nursery	Primary	Secondary	University
48	Russia		Some	Some	
49	Senegal	Some	Some		
50	Slovak republic		Some	Some	
51	South Africa	Some	Some	Some	None
52	Sudan		Some		
53	Sweden	Most	All	All	Some
54	Thailand	Most	Most	None	None
55	Turkey		All		
56	Ukraine	Most	Some		
57	Uruguay	Most	Most		
58	USA	Most	Most	Most	Most
59	Vietnam	Some	Some		
60	Zambia	Some	Some	Some	
	Total Responses	36	56	35	23

Most – większość, all- wszystkie, some – niektóre, none – żadne

Nur sery – przedszkola, primary, szkoły podstawowe, secondary – szkoły ponadpodstawowe, university - uczelnie

Q8. Jak często mleko jest serwowane w szkołach?

Q8. How often is milk served in schools?

		Days per year	Days per week	Other
1	Argentina	115	3	
2	Australia		5	
3	Austria	180	5	
4	Barbados	180	3	
5	Belgium	185	5	
6	Belize			
7	Botswana		1	
8	Canada, Alberta	varies by school	varies by school	
9	Canada, British Columbia		2-5	
10	Canada, Ontario	150	3-5	
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	185	5	
12	Chile	280	5-6	
13	Colombia	180	5	
14	Denmark	200	5	
15	Dominican Republic	160	3	
16	Ecuador	200	5	
17	El Salvador	160	2	
18	Finland	190*	5	*all school days
19	France	160	5	
20	Great Britain		5	
21	Germany	~200	5	
22	Haiti	120	3	
23	Honduras	150	5	
24	Iceland	approximate 2	5	
25	Iran		3	
26	Ireland	175 average	5	
27	Jamaica		1-4	
28	Japan	180	5	
29	Kazakhstan		3	
30	Kenya	108-144	3-4	
31	Republic of Korea	180	5	
32	Latvia			1-5 days per week, depending on agreement between school and supplier
33	Luxembourg		5	
34	Malaysia		twice	
35	Malawi			
36	Mexico	190	5	
37	Myanmar		1-2	
38	Netherlands	175	5	
39	New Zealand		5	
40	Norway	190 - every school day	5	
41	P.R. China	180-200	5	
42	Panama	140	5	
43	Paraguay	160	3	
44	Peru	160	5	

Q8. Jak często mleko jest serwowane w szkołach? C.d. tabeli

Q8. How often is milk served in schools?

		Days per year	Days per week	Other
45	Poland	96	3	
46	Republic of Congo			don't know
47	Romania		5	
48	Russia	135/180	3/5	in some regions 2/week
49	Senegal		3	
50	Slovak republic		5	
51	South Africa		5	
52	Sudan		5	
53	Sweden		5	
54	Thailand	260		
55	Turkey		3	
56	Ukraine		3-5	
57	Uruguay	180	5	
58	USA	180	5	
59	Vietnam		ranging 2-5 days for kindergartens in big cities	
60	Zambia		3	
	Total Responses	35	55	4

Days per year – dni w roku, days per week – dni w tygodniu, other - inne

Q.11 a Jakie grupy wiekowe otrzymują mleko za darmo lub subsydiowane

Q11. a Which age groups receive subsidized or free milk?

		Subsidized						Free					
		pre 5	5-7	8-10	11-13	14-16	17 & over	pre 5	5-7	8-10	11-13	14-16	17 & over
1	Argentina							1	x	x			
2	Australia							2					
3	Austria	x	x	x	x	x		3					
4	Barbados							4		x	x		
5	Belgium	x	x	x	x	x		5					
6	Belize							6					
7	Botswana							7		x	x		
8	Canada, Alberta							8					
9	Canada, British Columbia		x	x	x			9		x			
10	Canada, Ontario							10					
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick		x	x	x	x	x	11					
12	Chile							12	x	x	x	x	x
13	Colombia	x						13					
14	Denmark	x	x	x	x	x		14					
15	Dominican Republic							15		x	x		
16	Ecuador							16		x	x		
17	El Salvador							17		x	x		
18	Finland						x	18	x	x	x	x	
19	France	x	x	x	x	x		19					
20	Great Britain		x	x	x	x		20	x				
21	Germany	x	x	x	x	x	x	21		x			
22	Haiti							22		x	x		
23	Honduras							23		x	x		
24	Iceland							24					
25	Iran							25	x	x	x	x	x (only for female students)
26	Ireland	x	x	x	x	x	x	26	x	x	x	x	x
27	Jamaica		x	x	x			27					
28	Japan		x	x	x	x		28					
29	Kazakhstan		x	x	x			29					
30	Kenya	x	x	x	x			30					

Q.11 a Jakie grupy wiekowe otrzymują mleko za darmo lub subsydiowane. c.d. tabeli

Q11. a Which age groups receive subsidized or free milk?													
		Subsidized						Free					
		pre 5	5-7	8-10	11-13	14-16	17 &over	pre 5	5-7	8-10	11-13	14-16	17 &over
31	Republic of Korea		x	x	x	x	x						
32	Latvia				x	x	x	x	x				
33	Luxembourg	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
34	Malaysia									x	x		
35	Malawi												
36	Mexico								x	x	x		
37	Myanmar								x	x			
38	Netherlands		x	x	x	x							
39	New Zealand								x	x			
40	Norway		x	x	x	x		x					
41	P.R. China		x	x	x	x							
42	Panama							x	x	x			
43	Paraguay							x	x	x			
44	Peru							x	x	x			
45	Poland	x	x			x			x	x			
46	Republic of Congo												
47	Romania							x	x	x	x	x	
48	Russia							x	x	x	x	x	
49	Senegal	x	x	x	x								
50	Slovak republic		x	x	x	x							
51	South Africa	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	
52	Sudan								x	x	x		
53	Sweden	x	x	x	x	x							
54	Thailand							x	x	x	x		
55	Turkey								x	x			
56	Ukraine	x	x	x									
57	Uruguay							x	x	x	x		
58	USA	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x
59	Vietnam							x	x				
60	Zambia		x	x	x	x							
Total Responses		15	26	25	24	21	8	16	31	30	24	9	5

Q14. Najbardziej powszechne wielkości opakowań

Q14. Most common pack size

		Most common size-recode	Next most common size-recode
1	Argentina	200ml	250ml
2	Australia	250ml	500ml
3	Austria	250ml	200ml
4	Barbados	1 l	250ml
5	Belgium	250ml	1 l
6	Belize		
7	Botswana	340ml	
8	Canada, Alberta	250ml	
9	Canada, British Columbia	250ml	4 l
10	Canada, Ontario	250ml	
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	250ml	
12	Chile	1 l	200ml
13	Colombia	200ml	
14	Denmark	250ml	500ml
15	Dominican Republic	200ml	
16	Ecuador	200ml	
17	El Salvador	1 l	
18	Finland	1 l	10 l
19	France	1 l	200ml
20	Great Britain	189ml	189ml
21	Germany	250ml	200ml
22	Haiti	150ml	237ml
23	Honduras	1 l	
24	Iceland	10 l	250ml
25	Iran	200ml	
26	Ireland	189ml	250ml
27	Jamaica	237ml	
28	Japan	200ml	250ml
29	Kazakhstan	200ml	
30	Kenya	200ml	
31	Republic of Korea		
32	Latvia	1 l	10 l
33	Luxembourg	1/1 l	250ml
34	Malaysia	200ml	
35	Malawi		
36	Mexico	250ml	
37	Myanmar	200ml	
38	Netherlands	200ml	
39	New Zealand	180ml	200ml
40	Norway	250ml	500ml
41	P.R. China	200ml	250ml
42	Panama	250ml	
43	Paraguay	200ml	1 l
44	Peru	250ml	1 l
45	Poland	250ml	200ml
46	Republic of Congo		
47	Romania	200ml	
48	Russia	200ml	1 l

Q14. Najbardziej powszechne wielkości opakowań, c.d. tabeli

Q14. Most common pack size

		Most common size-recode	Next most common size-recode
49	Senegal	200ml	
50	Slovak republic		
51	South Africa	250ml	150ml
52	Sudan	200ml	
53	Sweden	20 l	10 l
54	Thailand	200ml	
55	Turkey		
56	Ukraine	200ml	150ml
57	Uruguay	1 l	
58	USA	237ml	296ml
59	Vietnam	180ml	110ml
60	Zambia	250ml	200ml
	Total Responses	54	31

Most common size-record – najbardziej powszechna wielkość opakowania

Next most common size – recode - następny najbardziej powszechna wielkość opakowania

Q15.a Jaka jest aktualna cena mleka konsumowanego w szkołach płaconego przez uczniów,
Proszę wyspecyfikować czy jest to mleko pełne, półtłuste czy chude?

Q15. a What is the current price of milk consumed in schools paid by pupils, and specify if it is Whole, Semi-skimmed or Skimmed Milk?

		Price	Pack size	Type
1	Argentina	-	-	-
2	Australia	varies from region to region and whether the school canteen is subsidised		
3	Austria	0,45euro	0,25l	Whole milk
4	Barbados			
5	Belgium	0,35euro	25cl	whole milk
6	Belize			
7	Botswana			
8	Canada, Alberta	\$0,75	250ml	semi-skimmed
9	Canada, British Columbia	\$0,79-\$1,00	250ml	semi-skimmed
10	Canada, Ontario	\$0,60	250ml	semi-skimmed
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	\$0.35 (NS)/0.45 (NB)	250ml	semi-skimmed
12	Chile	\$250 (VAT 19% incl.)	200 cc	flavored semi skimmed
13	Colombia	\$ 1.000	TBA 200 ml	whole
14	Denmark	3,50dkr	250ml	skimmed
15	Dominican Republic	US\$0.26		
16	Ecuador			
17	El Salvador			
18	Finland	0		skimmed
19	France		1L	Semi-skimmed milk
20	Great Britain			
21	Germany	40cent	250ml	semi skimmed
22	Haiti			
23	Honduras			
24	Iceland	33	250ml	semi-skimmed
25	Iran			
26	Ireland	Between 0.17c-0.25c depending on co-op (flavoured milk - .33c, only offered by one co-op and not ordered frequently)	Either 189ml or 250ml (330ml is also available from one co-op but not a popular choice) 250ml flavoured milk available from one co-op too, again not a popular choice.	whole milk
27	Jamaica			
28	Japan		0,20l	whole milk
29	Kazakhstan	100	200	Flavoured milk
30	Kenya	15	200ml	tetra Pak
31	Republic of Korea	380won	200ml	Whole, Fortified milk, Low-fat milk
32	Latvia	0	all	all types
33	Luxembourg	0 euro	1l	whole milk
34	Malaysia	RM1,30	200	flavored
35	Malawi			

Q15.a Jaka jest aktualna cena mleka konsumowanego w szkołach płaconego przez uczniów,
Proszę wyspecyfikować czy jest to mleko pełne, półtłuste czy chude? c.d. tabeli

Q15. a What is the current price of milk consumed in schools paid by pupils, and specify if it is Whole, Semi-skimmed or Skimmed Milk?

		Price	Pack size	Type
36	Mexico			
37	Myanmar			
38	Netherlands	€ 0.36	200cc	brick tetrapack
39	New Zealand	n/a		
40	Norway	4,19 to 4,22 - 5,47 - 6,81	250	semi-skimmed - flavored, organic with flavor
41	P.R . China			
42	Panama			
43	Paraguay			
44	Peru			
45	Poland	0 PLN	250ml	semi-skimmed
46	Republic of Congo	-	-	-
47	Romania	N/A	200ml	Semi-skimmed
48	Russia	12rubles	200ml	whole milk
49	Senegal			
50	Slovak republic		250	tetrapak
51	South Africa	R4,99	250ml	whole
52	Sudan	0	200ml	whole milk
53	Sweden	Not allowed for me to know		
54	Thailand	10-12 THB	200ml	whole milk
55	Turkey		200ml	whole
56	Ukraine	n/a	200ml	semi-skimmed
57	Uruguay	-	-	-
58	USA	\$.40	8 oz gable carton	low fat or skim
59	Vietnam	VND 6,000	180ml	Swetened white milk
60	Zambia	1300-2200	250mls	plastic
Total Responses		38	37	38

Price – cena, pack size – wielkość opakowania, rodzaj mleka (pełne, półtłuste, chude)

Q15.b Jaka jest aktualna cena mleka konsumowanego w szkołach płacona przez organizatorów np. szkoły/organizacje rządowe itp.?

Q15. b What is the current price of milk consumed in schools paid by organizing body, i.e.school/ government, etc?

		Price	Type
1	Argentina	28 \$/Kg or \$ 4,-/l	powder / pouch whole
2	Australia	n/a	
3	Austria	0,47euro	whole milk
4	Barbados		
5	Belgium	0,31	25cl
6	Belize		
7	Botswana	P3.75	340ml brick
8	Canada, Alberta	0	
9	Canada, British Columbia	\$0,69	semi-skimmed
10	Canada, Ontario	\$0,52	semi-skimmed
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	\$0.34 (NB)	semi-skimmed
12	Chile	\$200 (VAT 19% inc)	flavored semi skimmed
13	Colombia	\$ 700	whole
14	Denmark		
15	Dominican Republic		
16	Ecuador		
17	El Salvador		
18	Finland		
19	France	0,18 €/L	Semi-skimmed milk
20	Great Britain		
21	Germany	45cent	
22	Haiti		
23	Honduras		
24	Iceland	1069	10liter
25	Iran	rials 6000/rials 4500	200cc Tetrapacks/ 200cc plastic cups
26	Ireland	The same price as above	
27	Jamaica		
28	Japan	various by region	whole milk
29	Kazakhstan	80	whole
30	Kenya	15	tetra pak
31	Republic of Korea	380won	Whole, Fortified milk, Low-fat milk
32	Latvia	0,46LVL	all types
33	Luxembourg	0,94 euro	whole milk (1L)
34	Malaysia	RM1,35	flavored
35	Malawi		
36	Mexico		
37	Myanmar	200 Kyats / 200 ml	Pasteurized milk
38	Netherlands		
39	New Zealand	n/a	
40	Norway	n/a	n/a
41	P.R . China	2.1-2.2 Yuan for 200ml; 2.7-2.8 Yuan for 250ml	flavoured whole milk
42	Panama		
43	Paraguay		

Q15.b Jaka jest aktualna cena mleka konsumowanego w szkołach płacona przez organizatorów np. szkoły/organizacje rządowe itp.? c.d. tabeli

Q15. b What is the current price of milk consumed in schools paid by organizing body, i.e.school/government, etc?

		Price	Type
44	Peru		
45	Poland	0,74 PLN/250 ml	semi-skimmed
46	Republic of Congo	-	-
47	Romania	price is per package (Milk portion + bun) = 1.17 RON/child (aprox. 0,25 EUR)	
48	Russia	10rubles	whole milk
49	Senegal	100	TCA
50	Slovak republic		
51	South Africa	n/a	n/a
52	Sudan	0	whole milk
53	Sweden	Not allowed for me to know	
54	Thailand	7 THB	whole milk
55	Turkey		whole
56	Ukraine	1,9	semi-skimmed
57	Uruguay	13	whole
58	USA	\$.22	8 oz. gable carton
59	Vietnam	VND 5,400	Swetened white milk
60	Zambia	2000	tetrapack
Total Responses		41	35

Q15.c Jaka jest aktualna cena detaliczna za tą samą wielkość opakowania?

Q15. c What is the current retail price for the same pack size?

		Price	Type
1	Argentina	6,50 /l	pouch whole
2	Australia	\$1.70 - 2.50 (costs more in remote areas)	Flavoured Milk
3	Austria	0,51euro	whole milk
4	Barbados		
5	Belgium	0,35	
6	Belize		
7	Botswana		not in retail
8	Canada, Alberta	\$0,99	semi-skimmed
9	Canada, British Columbia	\$1,29	semi-skimmed
10	Canada, Ontario	\$1,29	semi-skimmed
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	\$1,29	semi-skimmed
12	Chile	\$250 (VAT 19% incl.)	flavored semi skimmed
13	Colombia	\$ 1.00	TBA 200 slim
14	Denmark	3,80dkr	skimmed
15	Dominican Republic		
16	Ecuador		
17	El Salvador		
18	Finland		
19	France		
20	Great Britain		
21	Germany		
22	Haiti		
23	Honduras		
24	Iceland	115	250ml
25	Iran	the same price	the same size
26	Ireland	189ml - 0.262, figure from only one co-op as most other sizes are restricted to schools and not sold in shops.	
27	Jamaica		
28	Japan		
29	Kazakhstan	100	whole
30	Kenya	25	tetra pak
31	Republic of Korea	650won	Whole milk(200ml)
32	Latvia	0,58LVL	2-2,5% milk
33	Luxembourg	1,25euro	1L
34	Malaysia	RM1,50	flavored
35	Malawi		
36	Mexico		
37	Myanmar	300 Kyats	Pasteurized milk
38	Netherlands	€ 0.21	tetrapack
39	New Zealand	n/a	
40	Norway	appr. 5,00,-	semi skim milk
41	P.R . China	3.0-3.2 Yuan	whole milk
42	Panama		
43	Paraguay		

Q15.c Jaka jest aktualna cena detaliczna za tą samą wielkość opakowania? C.d. tabeli

Q15. c What is the current retail price for the same pack size?

		Price	Type
44	Peru		
45	Poland	1,10 PLN	semi-skimmed
46	Republic of Congo	-	-
47	Romania	no milk at 200ml on the market	
48	Russia	14,5rubles	whole milk
49	Senegal	200	TCA
50	Slovak republic	0,78 EUR	ambient flavoured milk inTBA 250 ml
51	South Africa	n/a	n/a
52	Sudan	2SDG/Pack	Tetra Pak TFA 200ml
53	Sweden	There is no such package available in stores.	
54	Thailand	10-12 THB	whole milk
55	Turkey	0,75 LIRAS/200ml PACKET	whole
56	Ukraine	3,5	semi-skimmed
57	Uruguay	15	whole
58	USA	\$.50	8 oz. gable carton
59	Vietnam	VND 6,000	Swetened white milk
60	Zambia	2500	plastic
	Total Responses	41	37

Q25.a Proszę podać ilość mleka dystrybuowanego przez szkoły w twoim kraju (w przybliżeniu) w ciągu ostatnich 5 lat szkolnych

Q25. a Please identify the volume of milk distributed through schools in your country (approximately) over the last 5 school years"

		In Thousand Liters				
		2013 (recode)	2012 (recode)	2011 (recode)	2010 (recode)	2009 (recode)
1	Argentina	90.000	90.000	85.000	85.000	90.000
2	Australia					
3	Austria	3.945	3.941	3.937	3.923	3.992
4	Barbados	1.000				
5	Belgium		3.813	3.814	4.186	5
6	Belize					
7	Botswana	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
8	Canada, Alberta	450	460	480	610	830
9	Canada, British Columbia					
10	Canada, Ontario	6.800	6.000	6.800	6.800	6.800
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	1.400				
12	Chile					
13	Colombia	35.000	25.000	35.000		
14	Denmark	8.900	8.900	9.000	9.100	9.100
15	Dominican Republic	25.000				
16	Ecuador	12.000				
17	El Salvador	6.000				
18	Finland					
19	France		71.825	81.920	71.960	77.710
20	Great Britain	76.000	74.500	74.000	74.000	63.000
21	Germany			32.967	34.961	35.503
22	Haiti	150				
23	Honduras	18.500				
24	Iceland	1.225	1.224	1.253	1.289	1.345
25	Iran		160.000	203.000	160.000	160.000
26	Ireland	2.035	2.487	2.477	2.632	2.960
27	Jamaica					
28	Japan			383.525	384.189	384.232
29	Kazakhstan	12.000	11.000	12.000	12.000	13.000
30	Kenya	1.500	700	640	370	
31	Republic of Korea		133.976	138.280	142.434	143.689
32	Latvia	1.889	1.893	647	91	713
33	Luxembourg	100	107	108	116	123
34	Malaysia	12.000	12.000	10.000	10.000	11.000
35	Malawi					
36	Mexico	155.000				
37	Myanmar		24			
38	Netherlands	3.300	3.300			
39	New Zealand	2.000	300			
40	Norway	11.900	12.000	12.300		
41	P.R. China	4.000	4.000	1.680	1.000	940
42	Panama	6.000				
43	Paraguay	25.000				
44	Peru					

Q25.a Proszę podać ilość mleka dystrybuowanego przez szkoły w twoim kraju (w przybliżeniu) w ciągu ostatnich 5 lat szkolnych. C.d tabeli

Q25. a Please identify the volume of milk distributed through schools in your country (approximately) over the last 5 school years"

		In Thousand Liters				
		2013 (recode)	2012 (recode)	2011 (recode)	2010 (recode)	2009 (recode)
45	Poland	52.174	50.821	49.952	60.773	74.783
46	Republic of Congo					
47	Romania	54.410	56.093	52.449	49.327	54.899
48	Russia	54.100	49.200	41.400	36.000	30.000
49	Senegal	5.800	5.700	3.750	500	
50	Slovak republic					
51	South Africa					
52	Sudan		263	427		
53	Sweden	5.040	5.040	5.040	5.040	5.040
54	Thailand	307.000	310.000	310.000	329.000	284.000
55	Turkey	60	29			
56	Ukraine	300	267	197	224	
57	Uruguay	8.000	8.000	8.000	8.500	8.500
58	USA	1.700.000	1.711.000	1.730.000	1.748.000	1.760.000
59	Vietnam	760	750	740	715	700
60	Zambia	350	175	175		
Total Responses		41	37	35	31	

In thousand liters – w tysiącach litrów

Q25.b. Aktualna konsumpcja mleka w tygodniu szkolnym w litrach

Q25. b Current per capita milk consumption per school week in litres

		Liter per week
1	Argentina	0,60
2	Australia	
3	Austria	1,25
4	Barbados	
5	Belgium	0,24
6	Belize	
7	Botswana	0,60
8	Canada, Alberta	
9	Canada, British Columbia	
10	Canada, Ontario	0,25
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	0,25
12	Chile	
13	Colombia	
14	Denmark	2,50
15	Dominican Republic	
16	Ecuador	
17	El Salvador	
18	Finland	0,75
19	France	0,33
20	Great Britain	
21	Germany	
22	Haiti	
23	Honduras	
24	Iceland	
25	Iran	0,60
26	Ireland	
27	Jamaica	
28	Japan	1,00
29	Kazakhstan	
30	Kenya	
31	Republic of Korea	
32	Latvia	0,85
33	Luxembourg	0,15
34	Malaysia	
35	Malawi	
36	Mexico	
37	Myanmar	
38	Netherlands	1,00
39	New Zealand	0,70
40	Norway	1,25
41	P.R . China	1-1,25
42	Panama	3,50
43	Paraguay	
44	Peru	
45	Poland	0,75
46	Republic of Congo	
47	Romania	1,00
48	Russia	0,2-0,6

Q25.b. Aktualna konsumpcja mleka w tygodniu szkolnym w litrach

Q25. b Current per capita milk consumption per school week in litres

		Liter per week
49	Senegal	0,60
50	Slovak republic	
51	South Africa	
52	Sudan	
53	Sweden	2,00
54	Thailand	
55	Turkey	0,60
56	Ukraine	1,00
57	Uruguay	1,25
58	USA	0,89
59	Vietnam	
60	Zambia	0,68
	Total Responses	28

Q26.a Jaki udział w całkowitej sprzedaży mleka w twoim kraju stanowi mleko szkolne?

Q26. a What proportion of your country's total milk sales are provided via schools?

	% Total milk sales
1 Argentina	5%
2 Australia	
3 Austria	
4 Barbados	
5 Belgium	
6 Belize	
7 Botswana	8%
8 Canada, Alberta	<1%
9 Canada, British Columbia	<1%
10 Canada, Ontario	<1%
11 Canada, Nova Scotia and New Brunswick	<1%
12 Chile	
13 Colombia	< .05%
14 Denmark	2,50%
15 Dominican Republic	
16 Ecuador	
17 El Salvador	
18 Finland	5%
19 France	2%
20 Great Britain	1,50%
21 Germany	
22 Haiti	< 1%
23 Honduras	
24 Iceland	4%
25 Iran	2%
26 Ireland	0,50%
27 Jamaica	
28 Japan	9,70%
29 Kazahakstan	
30 Kenya	<1%
31 Republic of Korea	9,80%
32 Latvia	3%
33 Luxembourg	
34 Malasyia	5%
35 Malawi	
36 Mexico	
37 Myanmar	
38 Netherlands	<1%
39 New Zealand	0
40 Norway	3,50%
41 P.R . China	
42 Panama	
43 Paraguay	
44 Peru	
45 Poland	3,60%
46 Republic of Congo	
47 Romania	23%
48 Russia	0,01%

Q26.a Jaki udział w całkowitej sprzedaży mleka w twoim kraju stanowi mleko szkolne?

c.d. tabeli

Q26. a What proportion of your country's total milk sales are provided via schools?

		% Total milk sales
49	Senegal	20%
50	Slovak republic	0
51	South Africa	
52	Sudan	
53	Sweden	
54	Thailand	
55	Turkey	4,48%
56	Ukraine	3%
57	Uruguay	1%
58	USA	7,20%
59	Vietnam	
60	Zambia	0,39%
	Total Responses	33

Q26.b Jaki jest udział mleka pełnego i chudego w mleku dostarczonym do szkół.

Q26. b Within all milk provided via schools, what proportion is standard or whole milk and what proportion is low fat,

		standard	low fat
1	Argentina	98%	2%
2	Australia		
3	Austria	100%	0%
4	Barbados	100%	0%
5	Belgium	80%	20%
6	Belize		
7	Botswana	100%	0%
8	Canada, Alberta	0%	100%
9	Canada, British Columbia	0%	100%
10	Canada, Ontario	0%	100%
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	0%	100%
12	Chile		
13	Colombia	100%	0%
14	Denmark	2%	98%
15	Dominican Republic		
16	Ecuador		
17	El Salvador	100%	0%
18	Finland	3%	97%
19	France	0%	100%
20	Great Britain	25%	75%
21	Germany		
22	Haiti		
23	Honduras	100%	0%
24	Iceland	0%	100%
25	Iran		
26	Ireland	100%	0%
27	Jamaica		
28	Japan	100%	0%
29	Kazakhstan	3%	97%
30	Kenya	100%	0%
31	Republic of Korea		
32	Latvia	0%	100%
33	Luxembourg	100%	0%
34	Malaysia	35%	65%
35	Malawi		
36	Mexico	100%	0%
37	Myanmar	100%	0%
38	Netherlands	0%	100%
39	New Zealand	0%	100%
40	Norway	0%	100%
41	P.R. China	100%	0%
42	Panama	0%	100%
43	Paraguay		
44	Peru	100%	0%
45	Poland	6%	94%
46	Republic of Congo		
47	Romania	0%	100%

Q26.b Jaki jest udział mleka pełnego i chudego w mleku dostarczonym do szkół.

c.d tabeli.

Q26. b Within all milk provided via schools, what proportion is standard or whole milk and what proportion is low fat,

		standard	low fat
48	Russia	100%	0%
49	Senegal	0%	100%
50	Slovak republic	0%	100%
51	South Africa	100%	0%
52	Sudan	100%	0%
53	Sweden	10%	90%
54	Thailand	100%	0%
55	Turkey	100%	0%
56	Ukraine	0%	100%
57	Uruguay	99%	1%
58	USA	0%	100%
59	Vietnam	100%	0%
60	Zambia	90%	10%
	Total Responses	47	47

Q.26.c. Jakie mleczne produkty są dostępne w szkołach?

Q26. c. Which dairy products are available in schools?

		Plain whole milk	Plain semi-skimmed milk	Plain skimmed milk	Butter milk	Chocolate milk	Other flavoured milk	Flavour additives
1	Argentina	Most	Some	NA	NA	Some	NA	NA
2	Australia	Some	Some	Some	DK	Some	Some	Some
3	Austria	Most	NA	NA	Some	All	All	NA
4	Barbados					Most		
5	Belgium	Most	Most	Most		Most	Most	
6	Belize							
7	Botswana	Most						
8	Canada, Alberta	NA	Some	Some	NA	Some	DK	DK
9	Canada, British Columbia	NA	Most	NA	NA	Most	NA	NA
10	Canada, Ontario	NA	Most	NA	NA	Most	NA	NA
11	Canada, Nova Scotia and New Brunswick	NA	Most	NA	NA	Most	NA	NA
12	Chile	Some	Some	Some	DK	All	Some	DK
13	Colombia	Most	DK	DK	NA	Some	Some	NA
14	Denmark	Most	All	All	All	Some		
15	Dominican Republic	Most				Most		
16	Ecuador	Some				Some		
17	El Salvador							
18	Finland	Some	Most	All		NA	NA	
19	France	Some	All	NA	NA	Some	Some	Some
20	Great Britain	All	All	Some	NA	Some	Some	NA
21	Germany	Most	Some	NA	Some	Most	Most	DK
22	Haiti					Some		
23	Honduras	Some				Some	Some	
24	Iceland	Some	All	Some	NA	Some	NA	NA
25	Iran		All					
26	Ireland	All				Some	Some	
27	Jamaica						Some	
28	Japan	All						
29	Kazakhstan					Most	Most	
30	Kenya	Most	Some	Some	NA	Some	Some	NA
31	Republic of Korea	All	Some	NA	NA	NA	Some	NA
32	Latvia	Some	Most		NA	Some	Some	DK
33	Luxembourg	Most						
34	Malaysia					Most	Most	
35	Malawi							
36	Mexico					Most	Most	
37	Myanmar	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
38	Netherlands	Some	All	Some	Some	Most	NA	NA
39	New Zealand	DK	Most	DK	DK	DK	DK	DK

Lactose reduced milk	Lactose-free milk	Organic Milk	Other types of milk	(list)	Yoghurt	Cheese - fresh	Cheese - processed/hard	Other products	(list)
NA	NA	NA			Most	Some	NA		
DK	DK	DK			Some	Some	Some	Some	dairy desserts
NA	NA	Some	Some	yoghurt drinks	Some	NA			
		Some	Most		NA	NA	NA		
DK	DK	NA			DK	DK	DK	DK	
NA	NA	NA			Most	Some	Some	Some	cheese strings mozzarella
Some	NA	Some			Some			Some	cheese strings mozzarella
	NA	NA			Most	Some	Some	Some	cheese strings mozzarella
DK		NA			All	Some	Some		
NA	Some	NA			Most	Some	Some		
	All		Some						
Most	Most	Some			Some			Most	soup days cheese
NA	NA	Some			All	All	All		
Some	Some	Some	Some	Kosher	Most	Most	Most	Some	Dairy based desserts and other dairy based foods
DK	DK	Some							
			Some	evaporated milk					
Some	NA	Some	NA		Most	Some	Most		
							Most		
					Some		Some		
					Most				
NA	NA	NA			Some	NA	NA		
NA	NA	NA	NA		NA	NA	NA	Some	plain yoghurt
NA	NA	NA	DK		NA	NA	NA	Some	kephir
NA	NA	NA	NA		NA	NA	NA	NA	
NA	NA	Some	Most	yoghurt drinks	NA	NA	NA		
DK	DK	DK	DK		DK	DK	DK	DK	

Q.26.c. Jakie mleczne produkty są dostępne w szkołach?

c.d. tabeli

Q26. c. Which dairy products are available in schools?

		Plain whole milk	Plain semi-skimmed milk	Plain skimmed milk	Butter milk	Chocolate milk	Other flavoured milk	Flavour additives
40	Norway	NA	Most	NA	NA	Most	Most	NA
41	P.R . China	All				All	All	
42	Panama	Some	Some			Most	Most	Most
43	Paraguay	Most						
44	Peru	Most						
45	Poland	Some	Most	NA	NA	Some	Some	NA
46	Republic of Congo	DK	DK	DK	DK	DK	DK	DK
47	Romania		All					
48	Russia	Most	Some	NA	NA	Some	Some	NA
49	Senegal			Most				
50	Slovak republic	NA	Some	NA	NA	Some	Some	NA
51	South Africa	Some	Some	Some	DK	Some	Some	DK
52	Sudan	Some					Some	
53	Sweden	Some	Most	Some	NA	NA	NA	NA
54	Thailand	Most	NA	Some	NA	Most	Some	NA
55	Turkey	All				All	All	
56	Ukraine		Most					
57	Uruguay	Most		Some		Some		
58	USA	NA	All	Most	NA	Most	Some	NA
59	Vietnam							
60	Zambia	Some	Some	Some	NA	Some	Some	DK
	Total Responses	46	36	33	30	45	41	30

Plain whole milk – naturalne mleko pełne

Plain semi skimmed milk – naturalne mleko półtłuste

Plain skimmed milk – naturalne mleko chude

Butter milk – maślanka

Chocolate milk – mleko czekoladowe

Other flavoured milk - inne mleko smakowe

Flavour additives – dodatki smakowe

NA – niedostępne, all - we wszystkich, most – w większości , some - w niektórych

Lactose reduced milk	Lactose-free milk	Organic Milk	Other types of milk	(list)	Yoghurt	Cheese - fresh	Cheese - processed/hard	Other products	(list)
Most	NA	Most			Some	NA	NA		
Some									
NA	NA	NA	NA		Some	NA	NA	NA	
DK	DK	DK	DK		DK	DK	DK	DK	
					Most				
NA	NA		Some		Some	Most			
			Some						
NA	NA	NA	DK		NA	NA			
Some	Some	Some	DK		Some	Some	Some	DK	
Some	Some	Some			Some	NA	Some		
NA	NA	NA			Most	NA	NA		
					Most		Most		
					Some		Some		
					Some				
Some	Some	Some			Most	Most	Most		
			Most	sweetened white milk	Most				
NA	NA	NA			Some		DK		
30	30	30	18	5	37	27	29	14	8

Lactose reduced milk - mleko o obniżonej zawartości laktozy

Lactose-free milk - mleko bezlaktozowe

Organic milk – mleko organiczne

Other types of milk – inne rodzaje mleka

Cheese – fresh – sery świeże

Processed cheese – sery topione

Other products – inne produkty

WKŁAD SZKOLNYCH PROGRAMÓW MLECZNYCH W ODŻYWIANIU DZIECI W ŚWIECIE

ANALIZY Z BADANIA ANKIETOWEGO FAO/IDF 2013 DOTYCZACEGO SZKOLNYCH PROGRAMÓW MLECZNYCH

ABSTRAKT

Właściwe żywienie jest ważne dla ludzi w każdym wieku. W dzieciństwie, dobre żywienie promuje normalny wzrost i rozwój. Dzieci spędzają znaczący okres czasu w szkole w codziennym trybie. W wyniku tego, szkolne środowisko może mieć główny wpływ na stosunek do żywności. Szkolne programy mleczne są prowadzone na całym świecie dla zachęcenia do konsumpcji mleka i produktów mlecznych przez dzieci w celu stworzenia pozytywnego wkładu w ich status żywieniowy, dla zajęcia się kwestiami niedożywienia i dla tworzenia zdrowych nawyków żywieniowych. W 2013 r. FAO i IDF pracowały wspólnie w celu przeprowadzenia ekstensywnego przeglądu światowych programów mlecznych. W większej niż uprzednio skali, FAO i IDF rozpatrywało wdrażanie, administrowanie, promocję, rolę wartości odżywczej, konkurencyjną promocję, pakowanie i wartość rynkową programów. Ten specjalny biuletyn dostarcza rezultatów tego badania. Spostrzeżenia zgromadzone z tego przeglądu będą bardzo ważne zarówno dla tych którzy prowadzą szkolne programy mleczne jak i dla przemysłu dostarczającego szkolne mleko.

Słowa kluczowe: mleczne programy, mleczarstwo, dzieci, żywienie, konsumpcja, zwyczaje żywieniowe, światowe

219 stron - wersja angielska wyłącznie

[Biuletyn IDF Nr 479/2015-za darmo-2015 rok](#)